٢١١٠
٨٩

100

100

اندرمز **انطليس** ايدر اكر بر مثقال كهربايى بر مثقال مصطكى
ايله ايچلر عسر بولى دمعدن اغرسن كدرر **مالتى** ايدر
اكر بوچق درهم كهربايى سحق ايدهلر كل صويله ايچلر
قوصمغى منع ايدر وصنن ونيجلين اعضايه بغايت موافق
در اكر كهربايى يوكلو عورتلره اصلر قرنندغى اوغلنلرى
حفظ ايدر اكر برقان اسنك اوزرنه اصلر بغايت
فايده ايدر اكر كهربايى سحق ايدهلر اودكونيدرردكى
يوزلره دورتلر كركنجه فايده دور اكر كهربانك رنكى
وصويى يرنده اولميه علاجى اولدركم كهربايى اول
اسى صويله كركنجه يويلر ارينلر قوريدلر اندن
صكره سندروس يغندن كركنجه قينده لر بغايت
رنكلو وصولو وشفاف اولر

تمت

اچنده صمان ومسمار سکلری وقرنجه واغج طاش چوق بولنور
اکر ضمغ اولمسه بونلر اچنده بولنمیلردی **خولجه** ایدر
کهربا مغرب دکزندن وما زندران دکزندن چقر
صو اوزرنده بولورلر ایوسی صافی وشفاف وصاری اولندر
اسحاق ایدر کهربا بارد ویابسدر اکر بوچق مثقال
سحق ایدوب صوق صویله اچسلر کوکسلرده کی طمرلك
کسلکندن منبعث اولن قانی حبس ایدر وهم بدندن
قانی حبس ایدر زیردن اولرسه اولسون وصفرادن ومعده
اغزینك واسط سیله اولن خفقانه نافعدر ویورکه
قوت وفرح ویرر رازی ایدر حیض قانن بغلر وبواسیر
وقنلو اسهاله بغایت موافقدر تجنکم بوچق مثقال صوق
صویله اچلر **خولجه** ایدر اکر بر مثقال کهربانی سحق ایدوب
اچسلر باشدن وکوکسدن معدیه ماده اینمکه منع ایدر

اكر بر مثقال دوكلمش چنيبي ديش اوتلرنه قتلردم ديشي اغردر
كيرن باسن كدرر اما كهربا بوادفارسيدر صمان قپجي
دمك اولر كهربايي سورتمكله قزدرسكر صماني وصمانه
بكزر اوتلري كندوزنه چكر و قپر تميمي ايدر كهربا
معدنيدر ايوسي مغربدن وهندوستاندن كلندر بر امزي
سكندريه وطرابلوس محافزندن چقندر غافقي ايدر كهربا
ايكي نوعدر بو نوعي رومدن ومقلابدن وروسدن كلور
بولردن ظرف وخواتم ودكمه وبوله بكزر نسنلر دوزرلر
ودخي بر نوعي مغربيدر اندلسدن واندلسك سواحلندن
كلور يرالتندن قزب چقررلر شيخ ايدر كهربا سندروسه
بكزر بر صرو شفاف طاشدر صمغدر كم صرويله اقلعه
ميل ايدر واولركم قزل سغو دخي اولر مالغي ايدر كهربا
دوم اغجنك صمغيدر وكهربا صمغ اولدغي اندن بلنوركم

اجزاء

وهم صافی ولا اچندن تشعیرا ولمیه مصرده اوچ قزل
آلتون بها کتورر اکر طالب اولسه دخی آرتوق کتورر **یکرمی**
بیشنجی باب مینا وچینی آلتی وکهربا احوالن بیان ایدر
اما مینا اول کوزکوکبی معمولدر انواعیله رنك ایدرلر
ایوسی یشلدر ایوسی بعینه زمرده بکزر ومینادن قدحلر
وپیالهلر وانکشتوانلر ودخی بولره بکزر نسنلر دوزرلر
مرصع ایدرلر وایدرلر فرعون یوزکی مینا ایدی اما چینی آلتی
خواجه ایدر هندوستاندن وچیندن کلن چنقلر وصحنلر
وصراحیلردر وایدرلر چینی آلتنك بالجمله چوق یوغررلر
وچوق طورغزرلر اندن صکره قب چقلر دوزرلر ایچون
لطیف وظریف اولور فایدهسی اولدرکم فغفور چینی قب
چقلره اغو قویسلر اول اغو کرن قب فغفور کندولرندن
درلرلر عارف کوریجك بلورکم اغو قویلمشدر اکر

اوزرنده قره طاشدن قپ واردر تجنکم استندکی قدر
کدره لر اچندن لطیف شفاف بلور چقر و بلورك
خلاصه سی هندیدر یرامزنه رومی بلوردرلر ایوسنك
نشانی اولدر کم تجنکم دکرمی و شفاف اوله کنشه قرشو
طوتلر کنشدن فی الحال یاندغی قوری و قابل نسنه لره
اوده و نشر بو ذکر اولن بلور بر دکرمی طوب طولو
صو شیشه سنه بکزر بلوردر خواجه ایدر بلوری کوزکبی
اریدرلر یاقوت و لعل کبی بو برکرنیه صنعتیله عقدادرلر
یاقوت و لعل کبی طاشلر اولر بلمینلره یاقوت و لعل دیو صترلر
لیکن یاقوتدن ایسه لعله ارتق بکزرلر تیغاشی ایدر
لکی بلورك ایوسی کندوزنه اصه یرمزدوشلر کورمش
بلورك قیمتی اینسنه صنعتنه و کوجکلکنه و بیکلکنه
کوره اولر مثلا تجنکم بلوردن براودنلق الی درهم اولا

آلتون اولسه کرکدی موانع طرتیغلرنده واقع اولدی
یاقوت والتون اولمدکلر استعدادلرنه کوره بری بلور
وبری کومش اولدی بلورک معدنی چوقدر هندستانده
وسرندیبه یقین یرلرده معدنلری وردی وایدرلر اول
یرلرده برارمق وردر بلور اول ارمنده بولنور وهم کاشغریله
غزنه اراسنده بلوردن اکی طاغ وردر غزنیه یقیندر
بو اکی شهریله اول طاغ اراسی اوچ کونلك یولدر اول
اکی بلور طاغنه کوندزن کسنه کلوب کچمز کنش شوقندن
چورهسی طاغ وطاش جمیعسی اود اولر پس اوطرفه سفر
ادنلر واول طاغدن بلور المق استیلره کیجه سفر ادرلر وهم
طاشی اول طاغدن کیجه کسرلر واشتدم کشمیرك وغزنینك
صوی کوپلری وطبقلری وصراحیلری وقب قچقلرنك
چوغی بلورطاشدر وغزنده دخی بردرلو بلور واردر کم

اول اوچ نوع اوزره در زیتونیدر واقدر وازرقدر
ایوسی زیتونیدر فوایدی چقدر زیتونیدن صکره
اق در ازرق بونمش اولر زغلدر فایده‌سی ولدرکم
قورصقدن واوددن اولن خسته‌لقلره کرکنجه موافق
ومناسبدر تجنکم قورصقلر ویا اودلر اوزرنه
اصلر و بوطاش رنکه قابلدر نه رنکه کیم اتمك
استسلر قبول ایدر جوهریلرك زغلی بوطاش کل رنکنه
بکزر ندر الماس دیو بلمینلره صترلر زیرا بوطاش
اولمز قمو بولنانی اوفقدر و بوطاشدن بر یوزك
قشی وزننه بوچق درهم اولسه قیمتی بوچق درهم
کمشدر **یکرمی درنجی باب** بلور احوالن بیان ایدر
بلینوس ایدر بلور بر بوره طاشدر معدننده یاقوت
اولسه کرکدی نتکم کنش بوره لو طاشدر معدننده

ودلدن ودیودن یریدن آمین اولا واکر یوکلو عورتلر
بودلرنه بغلسلر گکزلکله طوغرهلر **تیغاشی وخواجه**
ایدرلر خالص یشیم یوزك قشلرنده ویا حمایللرنده ویا
غیر ینیرلرنده یله کوترنلره صاعقه اغمز وقورصقلری
اغرمز واحتلام از کوررلر کوزلرده عزیز وشیرین
اولورلر لیکن اشویله امیق کرکلم یشیم طاشی قورصغلرینك
اغزنه برابر اولهلر وایدرلر ترکستان ولایتنده برقلعه
واردر اول قلعیه یلدرم چوق اینردی برعارف اول
قلعنك اورتسنده برمناره یپدی واول منارهدن
خالص یشیمکر اصدی اول وقتدن برو هیچ کمسنه اول
قلعیه یلدرم اندکن کورمدی برایو خالص یوزك
قاشی یشمك قیمتی درت درهم کمشدر **یکرمی اوجنجی باب**
یصب احوالن بیان ایدر **تیغاشی** ایدر یصبك معدنی یمندر

خاصیتی فائده‌سی یوقدر خوجا یدر یشم چینن ولایتندن
کلورانده اکی یرمش و ردر برنه آق قاش درلر یشمك
اولصر ولغه مایل ایوسی اندن چقر و برنه قره قاش درلر
طونوق رنکلو قره سغو یشملر اندن چقر وا ولرکم اول
معدننده شبه بکزر چوق قره شفاف یشملر چقر اول یرك
حاکمی بویك پاره قدچون و قاشق و یوزك ودوکمه
یچون الور خرده‌سن اینجی لرنه ویرر دیسقوریدوس
یشم زبرجد جنسندندر دوت نوع اوزره اولکی نوع
بعینه زبرجده بکزر اکنجی توتن رنکنه بکزر اوچنجی یونانیلر
اسطرنوس درلر معناسی کوکب دمك اولور بو نوع یشمك
جسمی صیقلدر اچندن آق طمرلر کورنور دردنجی نوعه
طرمینون درلر بو ذکر اولان اصنافك جمیعسی نجنکم
عنبر یرلرده بو یرلرینه اصکر و یا قوللرنه تعلسلر یا وزکوزنه

ایدر اگر کسنك اوجمکدن و یا صنجودن قرنی اغرر اولسه
خماهان اننی نك ازلشندن اچوره لر وجعی ساکن ایدر قیمتی
مصرده بر بطمان خماهان اوج اقچیه در اولقدر مرغوب
دکلدر غیری یرلرده فی الجمله بها کتورر **یکرمی اکنجی باب**
یشم احوالن بیان ایدر **حکما** بو طاشه یسف درلر **عافقی** ایدر
یشم و دهنه اکیسنك ماهیتی بردر اختلاف عبارتده در
بعضلر دهنه درلر و بعضلر ایدرلر یشم دهنه نك ادنی
سنه درلر اعلاسنه دهنه درلر و بعضی مشرقیلر یشمه
ابو قلمون درلر **تیفاشی** ایدر یشم کاشغردن کلور کمش
معدنندن جقر و یشم معدنی غزنینك شمال طرفندن
در ترکستاندر غزنیندن اول معدنه یکرمی کونلك
یولدر یشم اکی نوع در ایوسی عاج رنکنه بکزر
صرودر **اکنجی** نوع چیندن کلور دوزمه دراز بولنور

تجنکم حل ایده لر صوبی وحسنی اولکی نوعدن یك اولور
وارلمشنك رنکی رنجفیر رنکی کبی قزلدر معدنی کرکدر
مصردن بیدی کونلك یولدر ابوسی اولدرکم قت قت اوله
وهم قره لغی دموز کبی قزللغه میل ایدر اوله فی الجمله
دموره بکزر اوله فایده سی تمتمی ایدر رخماهان انواع علّه
قاندن وصفرادن اولن شیشلره وحمره یه نغایت موافقدر
شیشلری واغریلری کدرر حرارتی ساکن ایدر لیکن
انثی سنك طبیعتنده برودت وقبض غالب اولدیغیچون
شیشلری واغریسنی وحرارتنی ساکن اتمکده ذکرندن
ارتقدر واقوی در واکر انثی خماهانی اره لر اسیسدن
شیشمش کوزلره یقوایده لر شیشلرن کدرر اغرش ساکن
ایدر مالنی ایدر اکر بوطاشك ازلمیشنی وقزنیشنی
سوجی اجلره اچوره لر نفعی فی الحال ظاهر اولور علتی دفع

ایدر

قیمتی قجنکم یوزك قاشی وله وهم ایوسی ولا ایکی درهم
کومشدر **یکرمی برنجی باب** خماهان احوالن بیان ایدر
خماهان صندل حدیدنیك ادیدر **قیمتی حرشداد لوکابنده**
ایدر خماهان دمور بکزر برطونق واغر وشفاف وقره
سغر واغز وچوق صولو طاشدر کم بروتله فیض اوزرینه
غلبه اتمشدر وبو طاش ایکی نوع اوزره در **اولکی**
نوعه خماهان دکزدرلر نشانی اولدرکم صوی وحسنی
ازدر جسمی قتی در ربح ازیلور وهم طوتقدر قجنکم
صویله بلکی اوزرنده ازسلر ازلمیشنك رنکی
زرنیخ رنکی کبی صروا ولور **اکنجی** نوعه خماهان انثی
دیرلر نشانی اولدرکم صلابتی ارلکی نوعك صلابتندن
ازدر وهم جسمی ارلکی نوعك جسمندن یومشقدر
وکورکدر وبو نوعدن اولن یوزك قسلرن

مدینه سندن اوچ کونلك یول ار قدر عرب قشلم طوتش
کرکنجه مرغوبدر انکله زینتلنورلر تیغاشی آیدر
جمشت درت نوعدر اولکی نوعك رنکی کل رنکیله
آسمان رنکندن مرکبدر لیکن آسمانیسی ضعیفدر
بو نوع اولکیه یقیندر ایولکن اوجنجی نوعك آسما
نیسی قوتلو و وردیسی ضعیفدر دردنجی نوعك وردیسی
ایکیسی بله ضعیفدر قلان انواعندن یرمزدر
خاصیتی اکر جمشتدن بر بیوك قدح دوزلر اول
قدحدن نقدر ایچسلر اسریمیه لر کوچك قدحدن
بو خاصیت بولنمز و جمشتی بله سندن کوتورنلرك
شجاعتی آرتر صواشدن کندولرن دشمنه غالب
کورزلر وهم نقرسدن امین اولورلر واکر بو طاشی
یصدق التندن قوسلر ایوسلر یرمز دوشلر کورمیه

تهم

چکسلر نورین آرتورر و اکر شبح و کربت تخمن و انجه
اودین ایرو ایرو سحق ایدوب ابریشم الکدن کچورسلر
و اندن صکره جمیعسن قتلرینه کرکنجه سحق ایدلر کوزه
چکلر کوزی قوی ایدر و نورن آرتورر مجربدر و اکر
شبهدن بر مغربی اق بکزلو کره اصلر و یا یوزکلرنك
قشلرنده بله کوترسلر یا اوز کوزلردن امین اولالر
قیمتی بر مثقالنك بوجق درهم کومشدر **بکرمنجی باب**
جمشت احوالن بیان ایدر **تیغاشی** ایدر جمشت و جماهان
معدنلرنده دمور اولمغه مستعد اولمشلردی عوارض
مانع اولدی دمور اولمدلر استعدادلرنه کوره جمشت
و جماهان اولدلر **خواجه** ایدر جمشت بر بنفشه رنکدن
طاشدر کم رنکی قزل لله کل رنکندن مرکب اولمشدر
معدنی صفرادلو کویدر حضرت رسول صلی الله علیه

شبه اولن بیان ایدر عرب اکا سبج دیر و ترقی قره
کفکه و تز صنور طاشدر کم قره لغندن کوز کبی شفاف
و براقدر بینی لکندن صویه بطمز و هم اودده ینب
کل اولمز معدنی هندستاندر و دخی یرلرده بوکا بکزر
طاشلر چوق بولنر لیکن بونک کبی شفاف و طراوتلو
اولمز فایدهسی ارسطالیس ایدر کوك کم کوزلرندن ضعف
و یاصوالمك نشانلری اولسه سوریله کم نسنیه بقمایه
و بعدغندن دخی کوزنه سکك و قرنجه و بلوت و طومان
کبی نسنلر کورونر اولا شبهدن بر کوزکی دوزسنلر
اول کوزکیه دایم بقمغی عادت ایدنسهلر بو علتی کوز
لرندن منع ایدر و یوزینی آرتورر و انجلین اکر شبهدن
یوزك قاشی دوزسلر و دایم اکا بقسلر بوذکر اولان
علتلری بالکلیه دفع ایدر و اکر کوز اوتلرله کوزه

حک

ابن طه ایدر اکر حرق اولمش مرجانی کرکنجه سحق ایدنکر
ابریشیم الکدن کچورلر سورمه کبی میلجوکزله کوزه چکلر
کوزدکی بیاضی و اغریی و طونقلغی و ثبرآء و دمعه
کدرر کوزه جلا ویرر نوردن ارتورر و اکر بو حرق اولمش
مرجانی جراحته اکسلر ارتق اتی کدرر جراحتی اوکلدر
شیخ ایدر مرجانی یورکه قوت ویرر و فرح ارتورر
و خفقانه کرکنجه ایودر مالغی ایدر اکر مرجانی لبسان
یغیله ازه لر صغر اولن قولغه قویلر چوق فایده ایدر
قیمتی افریقیه ده بر مغربی رطل بش مغربی دیناره در
و مغربک هر بر دیناری اون سکه لو اقچیه در و اول
بش درهم کومش اولر بو ذکر اولن قیمت ذو زلده مش
مرجانک قیمتی در و چونکم اسکندریه کلوراتن یوزلر
دوزرلر اول وقت بهاسی اکی دیدکنزجه اولر اون طقوز

نجی باب

بونیڭ اصلر کرکنجه فاید ایدر اگر نقرس اوتن ایقنه
اصسه علتی اکسلدر و بلسنده کوترنلر دیودن و پریدن
و ارواح خبیثه‌دن و یاوز کوزلردن امین اوله **احمد
بن ابی خالد** ایدر اگر مرجانی صنعتیله نیدره‌لر و اولنمشك
هر اوچ داکنه بر بوچق داکنه ضمغ عربی قتلر سحق ایدلر
یومرده اغله یوغره‌لر صوق صو ایله ایچره‌لر بغردن اولن
قنلو اسهال کم حکیملر ذوسنطاریا درلر دفع ایدر
وهم قان توکرمکنه چوق فاید ایدر و مرجانڭ حرقی
شویله درکم مرجانی یکی چولمکه قویرلر اغزن صورکر
کوکنجه اتی تنورده بر کیجه قویرلر ایرتسی چقرلر سحق
ایدرلر نه بر ایرو یکی چولمکه قویرلر اغزن صورکر
کرکنجه اسی تنورده بر کیجه قورلر ارتسی چقررلر ایشه
سورلر و بعضلر بر کن تنوره قویرلر ایشه سورلر

ر توق اولمیه کی عیبلو اولمیه اکنجی فصل مرجانک فایدەلرن
و طبیعتن و بهاسن بلدرر مرجانک خاصیتلرندن بری
اولدرکم اگر سرکن اصلەلر اغرر و یومشق اولر اگر
اغردقدن صکره زیت یغنه برقسلرنیه ایو قزل و نورلو
اولور پس اگر مرجانی یوزک قشلری دوزەلر و اول
قشلری مومله قبلیکر و اول قبلنمش قشلره اکنه اوجیله
نه دلرسه شویله یزلرکم یزلمش یرلرک نوری تمام کن
قاش کوزکا پس بر کون بر کیجه اول یزلمش صرب سرکه
یتورەلر اندن صکره چقرلر مومن کدرەلر یزدقلری یرلر
کرکنجه قرنمش و اغرمش اولر مجربدر اما طبیعتی
دیسقوریدوس ایدر مرجان بارددر اعتداللە شیخ ایدر
برودتی اولکی درجەده یبوستی اکنجیه یقیندر کتاب
خواصده ایدر اگر مرجانی اوجق طوتن و غلنجملرک

دینه بسد دیرلر اغجنه مرجان دیرلر و مرجان دکزدن
جقدقده بغایت آق و یومشق اولر صکره هوانك
و کنشك حرارتندن قزل و برك اولر ارسطالیس ایدر
بسد مرجان ایکیسی بردر آدلرنن فرق اولقدردر کم
مرجان اصلنه دیرلر اول بال کومجی کبی درر دلك دلك
کفکر طاشدر و بسد فرعنه دیرلر اغج کبی بتر و بوبر
بودقلر و یرر بو تقریر تیغاشی مقصودنه مخالفدر مکر
عذر ایدب دیه چونکم عوام الناس بسد مرجانه دیرلر
بز دخی مرجان دیدکمز اول اصطلاحه دیرلر مرجانك
معدنلری چقدر جملسندن بری مرسی الجزردر و بری
افریقه دکزیدر و فرنك دکزیدر و رومه ساحلیدر
آك ایوسی مرسی الجزردن کلن مرجاندر ایوسی اولدرکم
دوز و یوغن اولا و قزل اولا اچنده برق و چورك

ودخی دکزده حاصل اولان طاشلرک بویوکلکی و کوچکلکی
بخارک چوقلغنه و آزلغنه کوره اولور و بو مرجان نه قدر کیم
دکزده بنده طوراق طورر تجنکم دکزدن چقر کنش حرارتله
و حرارتی اوزرنه اولحدّله غلبه ایدر کیم اچنده کی
رطوبتی بالکلّیه دفع ایدر طاش یوزن و اچ یوزن قزل
ایدر کنشک و هوانک حرارتلری مقدارنجه طاشلره
قزللق حاصل اولور حرارت نه قدر آرتوغ اثر اتسه
قزللق داخی اول قدر آرتوغ تیغاشی ایدر تجنکم مرجانی
دکز دیبلرندن چقرمق استسلر کندر اپینک اوجنه
اغر قورشون بغلرلر مرجان بتدکلری یرلرده دکزه
برغورلر اول قورشنلر ایله مرجانی آررلر بولرلر
اوزرنه اغ برغورلر اول اغ مرجانه طولشر اووقت ارقون
جکرلر دیبیله یرلرندن چقررلر قوپررلر دنزایورلر

صو طبیعتنده بارد اولدیغیچون اسی سومز قچنکم دکز
یوزندکی صولره کنش وهوا حرارتی غلبه ایتسه حرارت
عارض اولور و بو حرارتله متکیف اولن صولر ایسیدن
انجمد کز دینیلور نه ازلر بیره بیشرلر طورزلر و یرك
برودتیله راحتلنرلر و بو صولر دکز دبکرنن چوق طود
معناله و طوردیغی یرلرده مسنحن نسنلر مجار اولمغله
وهم کنش حرارتنك اثری دایما ایرشمکلکله طوردقلری
یرلرده اتی اولور بوسبیدن اول صولرك غلیظی و کثیفی
طوبرغه دونر لطیفی بخار اولور یوقارودکی هوایه قریشمق
اسر قچنکم یرندن حرکت ایدر یقارویه چقمق اچون
صوغه طوقنر طاش اولور ونتقدر کم دکز دبنده ایکی
لطیف صولر بری بری اد دنخه بخاره دونب یوقارویه
چقرلر صوق اندری طاشه دونر در بس بو مرجانك

ویا صرچار قبلرده اول قدر قویلر طوره کم طوپروق
وکیر چنوق دبنه جمع اولدر لاجوردی صو اوستندن
جمع ایدلر قورییلر استعمال ایدرلر و بونك کبی یونمش
لاجوردده خالص لاجورد دیرلر بو طریقه یومقدن
لاجوردك ثلثی تلف اولور باقیسی خالص چیقر بو طریقله
بلمدکلرندن لاجوردی یویامزلر رنکن چیقرمزلر ناچار
زغله دونر بهاسی صنور **اون سکزنجی باب** مرجان احوالن
بیان ایدر و بو باب ایکی فصل اوزره در اولکی فصل
مرجاندن اولدوغن و نه طریقله بزه ارشدکرونیرده
اولدوغن و ایوسن تیلوسن بیان ادر مرجان دکز
دیبلرندن اولر اغج کبی بتر بویور بودقلر ویرر مرجان
اکرچه حقیقتده طاشدر لیکن اوت کبی بتر و بو مرجان
دکز دیبلرنده اغج کبی بتدکنك طریقسی شولدر کیم

بقرقبه حوایج اوزرینه قویلر بقرکنکیله قرشدره لر
واندن صکره اوزرینه اول قدر صو قویلر که حوایجک
جمیعسی صوده بتا اوله حوایجه صو دکدکن قصقنی اولر
ارقون ارقون اولقدر قرشدره لر که قتی لعغی کبی و
اودیه تمام ازله پس اکر بو قدر عمل له لاجوردك
رنکی و جوهری صو اوزرینه چقوب ظاهر اولورسه اول
لاجورد بغایت ایو اسکی اولسه کرکدر لاجوردی
جمع ایدوب استعمال ایده لر و اکر بو قدر عملله رنکی
صو اوزره ظاهر اولمزسه اوزرینه زیت یاغی و یا
زیتدن دوزلمش صابون قویلر ایو قرشدره لر اول
وقتن لاجوردك رنکی و جوهری تمام صو اوزرینه
چقر ظاهر اولور شویلکم طوپرقده هیچ نسنه رنکندن
باقی قلمز پس اول وقت بو مذکور صوی چینی چنقلرده

پس اولقشلری سحق ایدرلر خالص لاجوردە قترلر
صاترلر هیچ بلنمز الّا اوله بلنور زیرا ادزغلنك
رنکن کدرر ولاجوردك دوزمسی درلو درلو اولور
لیکن بو ذکر اولان خالصنه یقیندر قیمتی قچنکم ایو
خالص اولاهر بر قاشی اوچ درهم کومشه در واکر
خالص وایو یونمش کرکنجه سحق اولمش ورنکی یرندن لاجورد
اولاهر یکرمی درت درهمك بهاسی بر مثقال التوندر
ویونمش لاجورد بهاسی ثلثانته در ولاجوردی انواعله
یورلر کتابمزده ذکر اولان نوع قلانندن یکر کدر
الالر حجام صقزن واق کونلك برابر بر بقر قبه قویلر
واولقبی یومشق اودا وستند اولقدر قیندلر کم
ایکسی بله اریه وچونکم ایکسی تمام اریب بر برنه
قرشدی الکلر سحق اولنمش لاجوردی صویله یوغرلر

ربعنجه ایروا یرو دکرکر سحق ایدرلر سرکیله قوشدررلر
واندن صکره بر بویک یکی چولمک اورلر اول چولمکک
ایچنی طاشنی قلعلصورلر بر طین حکمتله کم اچنده قیل
وذرک اولا وصود قدن صکره اولقدر قویلر کیم
بلچق قوریه پس اول اوتلری چولمکه قویرلر لیکن شویله
کرکلم سرکنک یشلغی ارتلردن کیتمه مش اولا وچولمکک
باشنی برکدرلر دیدکمز بلچقله صورلر اندن صکره تنوری
اودله قزدررلر تنور قزدقدن صکره درکی تنوره
اولقدر قویرلرکم بر ارشون قدر تنورده ذرکدن
کل بغله پس چولمکی تنوردکی ذرک کلنه کومرلر تنورک
باشنی وکلسنی برکدرلر صورلر برکیجه قورلر ایرتسی
چولمکی تنوردن چقرلر اچندکی اوتلری یاقوته بکزر
دکرمی واورزن ورنکلو جماللولود قاشکر اولمش اولر

نسو

وبری کدرر اکر لاجوردی بال صویله ایچلر بغر
اغرسنه فایده در وحیض قانن اعتدالله ادرار ادر
واکر سرکیله سحق ایدوب ابرصك برصنه یقوایدرلر
فایده سی تز ظاهر اولور واکر لاجوردی مناسب نغلرله
سحق ادهلر ساچه دورتلر ساچی کرکجد ومجعد ایدر
لاجورد قصق اغرسنه وبوکر اغرسنه موافقدر
قجنکم مناسب نسنلرله استعمال ایدرلر وهم یقوسی
سکلی قلع ایدر تیغاشی ایدر لاجورد بارد یابسدر
حاردر اکنجی درجده بارددر اولکی درجده وبعضلر
لاجوردی صنعتله دوزرلر خالص لاجورددن صاترلر
لکسنه فرق ایدنمز لاجوردك صنعتی اولدرکم الورلر
قره زرنیخ طاشنی وصارو زرنیخ طاشنی برابر وزاج
کرمانی وطو برقستر خالص سرکیه قومنی زرنیخلرك

یوددر ایوسی اولدرکم رنکنده اشراق وصفا بولنر اوله
وهم کحلی سمانجونی رنکنده اوله اچنده مصر وتعطلر
بولنوره اوله رنکی کوکجک اوله تو برقه طاشه قرشمه
مش اوله جوهرنامدن ایدر لاجوردی اوده برقلر اکر رنکی
دوکلمزسه ایو خالصدر اکر اودون رنکن دوکسه
لاجوردده کل دوزمه خاصیتی اولدرکم قچنکم التونله
بله اولسه رنکن آری ونورلو دوکوجک کوسترر
فایدهسی اولدرکم کوزده رطوبتی ویاشی کدرر ونورن
ارتورر وکرپک قللرن بتورر وکوزک فاسد اولمش
پرامز حاللری اصلاحه کتورر قچنکم ایو سحق ایدهلر کوزه
ذرور کبی اکلر ویا سورمه کبی چکلر اکر لاجوردی
ایو یودکدنصکره ایچلر سودایه وقانه قرشمش غلیظ
خلطلری اسهال ادر وسودادن اولان مالیخولیایی

فرنکی و خالص اوله و اسکی اوله اکی مثقال التوندر اون
یدنجی باب لاجورد احوالن بیان ایدر و بو باب اکی فصل
اوزره در اولکی فصل لاجوردک ماهیتن بیان ایدر
و ایوسن و تیلوسن بیان ایدر دیسقوریدوس ایدر لاجورد
رنکی برکنکه یومشق و دوز طاشدر اچنده خشونت
یقدر تیز اوفنر معدنندن چقدقن بویک پاره لر چقر
مالقی ایدر دیسقوریدوس دیدکی صفتلر حجر ارمنی
صفتلریدر لاجورد صفتلری دکلدر زیرا لاجوردک
طاشی قتیدر حجر ارمنی یومشق رنکله اولور و هم لاجوردک
رنکی ارمنی رنکندن طونقدر لاجوردک معدنی خیلان
و بدخشان حدودندن اکران و همکان اره سنده
لاجورد ادلو طاغدر وطبرستاند ختان ادلو طاغدر لا
لاجوردک معدندر ارمنیه ناحیتندن فارسه تعلق

دفع ایدر شفا اولور اکر دهنه یی کرکنجه سحق ایدهلر
چکوجه دویمز خشین ویابس التونك اوستنه برغلر
خشوبنی کدررلر اول حدّ له یومشق اولورکم چکوجدن
صنمز اولر خصوصا کم تنکاریله قرشدورلر اندن صکن
التونی اوستنه برغلر اول وقتن خوب اولور بغایت
یومشق اولور ابن بیطار ایدر اکر دهنه نك خالصین عقرب
اصردیغی یره قویلر اغریسی دکر فایدهسی ظاهر اولور اکر صرب
سرکیله ازهلر سودادن اولن دمرکویه دورتلر دفع ایدر
کدررلر اکر صویله ازهلر اوراق دوشمش کوزه برغلر علتن
کدررلر اوج درت کز بر بری ار دنجه برغلر اکرونکی خالص
دهنهء دلوکاره دورتلر شقیقه اغریسن ساکن ایدر
تنقی عورت دهنهء انجسه طوغرمقدن قلور وهم درکو
خستلغه وبلالره مبتلا اولور قیمتی تجنکم برمثقال

حرارتله بیوسدن اسحاق ایدر دهنه حاردر دوردنجی
درجهده فصل دهنه نك خواصن وفوایدن وقیمتن
بیان ایدر کتاب احجارده ایدر دهنه نك خواصنك بری
اولدر کم رنکی برقرار اوزره دکلدر هوایه تابعدر
نیتکم هوا صافی اولسه رنکی صافی کورنر هوا دونق
اولسه رنکی دونق کورنور وبر خاصیتی دخی اولدر کم جرمی
اولحدله کفکه ویومشقدر کم اکر اندن دوکه ویا
قدح ویاچوصین دوزلر اوزرنه برقچ وقت کچمکله
ازیلور وانجلور نوری ولطافتی هیچ کدر حکیم یعقوب
ایدر دهنه بر کوچ کوردم مصر بطمنیلکه اوتوز طقوز
بطماندر ودهنه زیت یاغنده برکون برکیجه بیتورسکر
رنکی دونر قره سغوالور واکر بر دهنه نك قزمش
اغواچنلره اچورلر باد زهر اولور بدنلرندن اغوبی

شرین دیرلر وطونغه تلخ ایدرلر معدنی مغربه یاقین
فرنك طاغلریدر ومصرده دخی معدن وار دردیلر
وکرماندر وعرب یورسنده در بنی سلیم ایدر ترکستانده
افراسیاب بنا اندکی شهرده قزل یاقوته بکزر دهنه
چوق بولورلر اگرچه دهنه چوق یرده بولنور ایوسی
درت معدندن حاصل اولندر اول دردك اولکی
نوعی فرنکی در اکنجی نوعی هندیدر اوچنجی نوعی کرمانیدر
دردنجی نوعی کرکیدر اما ایوسی فرنکیدر و فرنکینك
ایوسی اولدر کم رنکنك لطافتی و یشللکی ذبابی
زمرده یقین اوله و هم اچندکی خطلر و بنکلر شفاف
و لطیف واقع اولمش اوله و هم جرمی بویك و صیقلی
هموار اوله اشکی اوله و بو صفتلو دهنه فرنکی نوعنده
از بولنور قلان انواعنده هیچ بولنمز و دهنه معتدل
در

یشل طاشلر بغلنردی نتکم دهنه یشل بغلندی واکر
اول یشل طاشلر اوزرنه طاش اولمدن یرك یبوستی
غلبه اتسه حضرتنه سواد قرشور بغلنور طاش اولر
وبو ایکی رنکدن ترکیب اولنور بغلنن طاشه لاجورد
دیرلر وبقردن حاصل اولان طاشلر جمیع بر قیاس
اوزره دوررلر اسحاق ایدر اکر دهنهء نطرونله
وزیتله سحق ایدرلر اندن ایو قزل بقر حاصل اولر خواجه
ایدر دهنه زبرجده بکزر بر یشل ژنکار سعولعنکه
طاشدرکم اوزرنده انجه وقره خطلر بولنور والرکم
خطلر قزل اولر نحاس معدننده چقر دهنه نك
الوانی چوقدر کیمیسی یشل در کیمیسی طاوسیدر کیمیسی طونق
یشل در کیمیسی رنکدن مرکب در کیمیسی قزل در واولکم
بو جمیع طاشلر بر رنکده بولنز ودهنه نك صافیسنه

اولدوغن ایوسن وتیلوسن **ارسطالیس** ایدر بعضی یرده
بقر معدننده چقر تجنکم بقر معدننده بقر اولجق
وقتین بر بخار حاصل اولور واول بخارده غلبت کتمکه یول
بولمز بر بری اوزرنه جمع اولب طورور واول طوردغی
یرده قجنکم چوق طورسه حرارت اوزرنه غلبه
ایدر جمع اولان بخاری کثیف ایدر بعضلر طاشه دوندرر
اول بعضلین طاشه دهنه دیرلر **بلینوس** ایدر دهنه
ولاجورد وجمیع طشلر کم بقر بخارندن حاصل
اولر معدنلرندن بقر اولسلر کرکدی نتکم زیبق
معدننده بولنن رطوبتلر زیبق ولمغین جمع اولمشلردی
کبریته قرشدلر کبریتک حرارتی اوزرلرنه غلبه
ایتدی رنکلرن دوندردی قزرتدی شاذره اولدی
وجمیع قزل طشلر اگر معدنلرنده رطوبت بولنمسه یدی

چین ولایتنك اوته اوچنده برجزیره نك دره سیده
سكندردن اوك هیچ كمسه اول جزیره یه كرممشدر
طبیعتی بارد ورطبدر اكنجی درجه ده ایوسی بویكی و ایریسی درر
وسنباج قوم كبی طاشلردن تركیب اولنمشدر بعضی
كوچك بعضی بویكدر بویكی ایریسی ایوسیدر خاصیتی
اولدركیم جمیع طاشلری كسر ودلر وازرقجنكم طاشلری
برطاشله اولر خصوصا صویله سحق ایده لر اول وقتن
قدن طاشلره جلا ویرر ودیشی اغردر اكر بوطاشی
بیندر بسحق ایده لر اسكیدن اولن جراحتلره وكوزك
بترسنه اكلر علتی كدرر بوطاشك ایوسی قجنكم
اون اكی درهم اولاهاسی بردرهم كشدر اون التنجی باب
دهنه احوالن بیان آدر و بوباب اكی فصل اوزره در
اولكی فصل دهنه ندن اولدوغن بیان ایدر ونیره

منجلنمش ایسه دخی **خواجه** ایدر اگر مغناطیس طشنی
حل ایدوب الکلرنه یغوایدنلر قورینجه صبر ایدنلر
اندن صکره قنغی کلیده کم النده کورهلر قوردیلر اول
کلیدی آچلور اگر مغناطیس یوکلو عورتلرک بودلرنه
بغلسلر درحال طوغورلر و بر مغناطیس تخمکم کرکنجه
ایو اوله و دموری کندو وزنه قوتله چکه و هم اکی
درهم اوله بهاسی ربع دینار در **اون بشنجی باب** سنباذج
احوالن بیان ایدر سنباذج الماسه بکزر بر قتی طشدر
حکما کلرنه کرکلودر انکله قتی طشلر ازرلر و دلرلر
نتکم الماسله دلرلر وهم الماس معدنندن چقررلر
بو سببدندر کم سنباذج الماسدن بر نوعدر لیکن
قوتی و عملی الماس کبی دکلدر هندوستان و سرندیب
جزیرهسندن کلور و بعضلر ایدرلر سنباذج معدنی چین

چکر چقررو حراحتن بتورر **ارسطالیس** ایدر مغناطیسڭ
بر دخی نوع وردر کیم التونی و کومشی و بقری کندوزنه
چکر نتکم اولکی دموری چکر و بو نوع مغناطیس
برصرو طشدر کم رنکندن ازطو نقلق واردر طبیعتی
خارو یابسدر نتکم التون و یا کومش و یا بقر
براده لری طوپرغه قرشترسلر هیچ وجهله طوپرقدن
سچمسلر بو طاشی اول طوپرقدن یوه لیکر نه قدر کیم
طوپرقدن خردلکبی بقر و یا کمش و یا التون پاره لری
وارسه طاشه جمع اولرلر بیشلر و دخی بارد رطب
طبیعتلر برطونق اق طاش وردر کم کومیشی کندوزنه
چکر نتکم مغناطیس دموری چکر اگر بو طاشدن اون
اکی درهم طاش اللر بش ارشون قدر بر کومیشه یقین
قو یلر کمیشی کندوزنه چکر اگر اول کمیش طوردغی یره

امّا اوکر قجراندن دمور دوتسکر زیت مغناطیسه ایدر

فایده‌سی اولدرکم مغناطیس الدن و ایقدن نقرسی

و وجع مفاصلی دفع ایدر تجنکم علت اسی بوطاشی

دایم اوجنده طوتب سقلمسن عادت ادنه اکر عورت

اوغلان طوغرمیه کوکسی اوزرنه قویلر آسان طوغره

و اکر کسنیه دمور براده‌سنی اغو بله اچرمشلر اوله و یا

دمور النیله جراحتلنمش اوله و اغو انجنه سرایت اتمش اوله

مغناطیس طاشن سوده‌له و یا اسی صو یکن سحق ایدوب

اچرسلر اولقدر قوصدررکم اچدکی اغو و براده قور

صفندن جقر و دخی اچنده هیچ علت قلمز اکر مغناطیسی

سحق ایده‌لر اغولو دمورله اولن جراحتلره اکلر تیز زمانده

بتر خوش اولور اکر بوطاشی قزا وغلن سودیله سحق

ایده‌لر کوده‌ده قلن دمرن یرنه یقوا ایده‌لر دمری کندوزینه

لاجورد رنکندن اولاقتی اغر اولمیه خواجه ایدر رنکی
قزلله قره سغو اولا خاصیتی اولدر کم دموری ایو چکر
اکر مغناطیسله دمور اراسنه یوفقه نسنلر حایل اولسه
مغناطیس دموری اول حایللره اولشدرر قنقی طرفه کم
مغناطیسی دونده‌ره کر دمور بلسنه دونر ارسطالیس
ایدر اکر مغناطیسی صرمسق ویا صوغن صونیده اوج
کون یتوره لر دموری کندوزنه چکمز اولر اکر بو قوتی
کتمش مغناطیسی اوج کون تکنک قاننده یتوره لر هر کون
اسکی سن کدرب یرنه یکی قان قویلر اول کتمش قوتی ینه
یرنه کله وهم ایدر مغناطیس طاشنه کر کنجه صرمسق
دورتسلر قوتی باطل اولر واکر بو قوتی کتمش طاشی برکج
کون سرکیه برقسلر طورسه ینه قوتی یرنه کلور خوام

اما مغناطیس ماهیتی ایدرلر مغناطیس بر طاشدر دموری
کندوزنه چکر ونه قدر کم بو طاش بویک اولسه
دمورک بوکین چکر **خواجه** ایدر مغناطیس اولدوغی دکز
دن بر طاش کتوردلر بعینه مغناطیسه بکزر دمور اول
طاشدن قچر ومغناطیس کلور **کتاب** احجارده ایدر مغناطیس
اوج صنف اوزره در **اولکی** صنف دموری کندویه چکر کس
ارالرنده حجاز اولسون ویا اولمسون **ایکنجی** صنف
دموری کندوزندن طرح ایدوب قتنه کتورمز
اوچنجی صنف بر طرفیله دمور کندوزنه چکر ودخی
بر طرفیله طرح ایدر قاتنه کلمکه قومز **فصل ثانی**
مغناطیسک ایوسی تیلوسندن سجر وخاصیتلرین
وفایدلرن بیان ایدر **دیسغوریدوس** ایدر مغناطیسک
ایوسی اولدرکم دموری کندوزنه قوتله چکر وهم

ساحلنده در وهم یمن صغاسنده مغناطیس معدنی واردر
ارسطالیس ایدر مغناطیس طاغی هندوستان دکزنک
ساحلنده در قچنکم یلکنی اول طاغه یقین کتورر کمیده بولنان
دمور جنسنک جمیعسی قوشی کبی اوچرلر اول طاغه کدرلر اکرچه
اول دمور میخلنمش و برکتمش اولالر و اول ولایتک کیلری
اغاج میخله میخلنور و هندوستان قوزنک اییله یغلنر
واشتدم اول ولایتک باذشاهی مغناطیسدن چهار کوشه
بر او یپمش و اول اوک آلتی جهتندن مغناطیسدن ایرق
نسنه یوقدر و اول اوک اورتسنده هواده دموردن
بر صورت صنعتیله شویله طورغربدرلرکم اول اوک هر طرفی
اول دمور صورتی کندوزنه چکر و اول دمور صورت بو سببدن
هواده معلق طورر اول ولایتک کافرلری عزیز کونلرنده
اول کلیسایه کلورلر اول صورته طپرلر عبادت ادرلر

اما قیمتی چنکم بر مثقال بقراوی و یا حبشی اولاکر کنجه
ایوا ولا قیمتی ایکی درهمکو مشددر قلان انواعك قیمتی
بونلرك نصفنه در اون دردنجی باب مقناطس احوالن
بیان ادر بو بابه ایکی فصل اوزره در اولکی فصل اول
مغناطیس نه طریقیله حاصل اولدوغن و نیرده
اولدوغن بیان ایدر ارسطاطالیس ایدر مغناطیس
ابتداء دمور اولمغه مستعد اولمشدی حرارتله یبوست
اوزرینه اول حدیله غلبه اتدیلرکم اچنده هیچ رطوبت
قومدیلر. بر قم و یابس و برك طاشه دوندردیلر
و بونلر درکم دموری سور کندوزینه چکر پس مغناطیس
دموری چکدوکی خاصیت ذاتیسی در عارضی دکلدر
معدنی قلزم دکزی در تیغاشی ایدر مغناطیس بر طغدن
کلور کم اول طاغ یمنله حجاز ارهسندکی دکزدك

عورتلرك جزعی صچلرنه ویا اوزلرنه اصلردرحال
اسانلغله طوغرر اگر لوغسه عورتلره اصسلر ویا
یقنلرنه قوسکر معدتلری تزکیده واغریلری ساکن اولا
اگر کمسنك اچندن قان گلن سحق اولمش جزعدن بر قدح
کرت اچرهلر علتی دفع اولا اگر جراحتدن قان دکلسه
جزعی سحق ایدهلر اوزرنه اکلر قان دکر جراحتی تز خلاص
کتورر اگر سحق اولمش جزعله ازمش ورنکی دونمش
یاقوتلری کرگنجه اوهلر بویلر جرمی رنکی وحسنی یرینه
کلور یاقوته هیچ نسنه جزعدن یکرك جلا ویرمز
جزعك جرمی قتیدر زحمتله دوکلر سحق اولور بیش
ایله کرکدر کم بوطاشی زیت یاغیله اول قدر قنیدهلر کم
جرمی یومشیه سحق اتمکه قابل اولا پس جفرهلر ایشه
سورلر اگر بوطاشی بالله بویلر جلالنور رنکی روشن اولور

یعنی بر طشی یوزکی قاشنده ویا حمایلنده بله کوترلرسه
غم و غصه و قورخو و فتنه اکسك اولمز و یومز دوشلر
کورجی اولورا کر جرعدن جنق ویا بردق دوزه لر اول
جنقدن یجك یینلر و اول بردقدن صو اچنلر هیچ
اولمیالر ویا آزا و ییالر اکر جزعی طفل اوغلنجقلره
اصلرا غزلرنك صوبی ارتر شویلکم دایم اقر اولر خواجه
ایدر بو یکرنك دخی اغزی صوبی ارتر حتیکم بله کوترلر
وایدرلر حضرت پیغامبر علیه الصلوة والسلام مبارك
دیشینی قولر برطاشله الجتدلر بو سببدندرکم
یمن و عدن و چین پادشاهلری بو جزعی بله کوترمزلر
خزینه لرنده قودرمزلر معدندن جقد قلین صترلر
طاغدرلر مسافرلولرلر اطرافه ایلدرلر اما فایده سی
حکیم امانوس ایدر اکر اوغلان طرعزمتدن زحمت چکن

عورتلر

اوّلکی نوبقرادی درلر اوچ صنف اوزره در اوّلکی صنف
شعاع سبز قزلدر **ایکنجی** صنف شعاعی سبز اقدر **اوچنجی** بلور
رنکنده در کرکنجه شعاعی واردر بو صنفک ایوسی اولدر کم
جرمی هموار اوله ایری اولمیه رنکی سبز اوله اچنده کی
طمرلر بردوزیه اوله کوزه کورا اچنده عیب اولمیه
ایکنجی نوعه حبشی درلر بو نوعک کی طرفی قره اورتسی اقدر
ایوسی اولدر کم جسمی دوز اوله طمرلرنک رنکی برابر اوله
سنکم بقرادین ذکر اولندی **اوچنجی** نوعه غروید درلر **دردنجی**
نوعه فارسی دیرلر **بشنجیه** عسلی **التنجیه** عرقی درلر
جمیعسنک ایوسی دوز و شعاعلو و ایری اولر اچلرنده
کورنر عیب اولمیه اما خاصیت **نیغاشی** ایدر جزع
لغتده جزع عندندر وجزع اول قورقیه دیرلر کم
اچنده چغرشمک و چکشمک و اورشمق کبی نسنلر اوله

اما قیمتی تخنکم عقیقدن بر یوزک قاشی و یا بچوق صابی
اولا کرکنجه ایوا اولا اعلاسی بر دینار اولور و ربطی عقیقک
بهاسی اولکی بو نوعک نصفنه درو فلان انواعه معین
بها یوقدر الر صاتش ارادتیله در اکر عقیق بوزلمش
صوبی کیتمش خراب اولمش اولا جلاسی شویله درکم اللر
بر زخام کون اچنده بر زریج کبکی قو یکر عقیقی اول
کیک اچنده شویله قویکرکم عقیق کبکک باته بس اول
کونی کی قات ایتسب بو کلر بس بر دمور صیلو بچاغک
صابن قندورلر اول عقیق طوردغی کون اوزرنه
اول قدر دورتلرکم اسسی عقیقه ارشیه بس بر زراسی
برده اوتکر و اندنصکره جهرلر بغایت ایو اولمش اولا مجرد
اون اچنجی باب جزع احوالن بیان ایدر تورلو جزعه
وسنجیر دیر معدنی عقیق معدنی در انواعی الیدر

اوکز

عقیق یوزك قاشنده دائمی صواشده دشمندن قورق
ممغه ایودر وهم اجندن قان کتمکی منع ایدر کرکسه
طشده دن اولسون کرکسه ایچندن خصوصا حیض
طورمین عورتلر بله کوتره لر جمالی ایدر قنقی یوکلوا
عورتکم عقیق بله سنده کوترسه هیچ وجهله اوغلی
دوشمیه مکر کم وقتنده طوغه اکر عقیقك اوّلکی
نوعندن بر قلاده دوزه لر حمایل کبی دایم بله کوترلر
هرکز دوشمندن صواشده قورقمیلر خواجه ایدر
عقیق بله کوترمکی یوفال کوررلر زیرا حضرت
رسولدن صلّی الله علیه وسلّم عقیق باینده احادیث
وارد اولمشدر مجرّبدر اکی عقیقی قنقی نوعندن
اولرسه اولسون دوکلر دیش دیبلرنه دورتلر
دیشی اغزدن صارولغن کدرر وقانن منع ایدر

وازدر ایوسی و خلاصه سی یمن صنعاسندن چقندر
و یمن صنعاسنک خلاصه سی براجق قزل لعلدر که
عقیق درکم گل رنکنده اولا وهم شعاعی نوری یرنده اولا
عقیقک بر نوعی قلان انواعندن یکرکدر و عقیق
انواعی سکزدر **اولکی** نوع صنعانک خلاصه سیدر **ایکنجی**
نوع ربطیدر رنکی قزلله صرودن مرکبدر بو عقیقک
رنکی برات صونیک رنکنه بکزر که اوستنه طوز اکب
صودقدن صکره حاصل اولمش اولا **اوچنجی** نوع بقر رنکنده
در **دردنجی** کوک سغوددر **بشنجی** نوع قرسغوددر وهم
چوق قره دخی اولور **التنجی** نوع صرو سغوددر **یدنجی** نوع آقدر
سکزنجی نوع اغله صرودن مرکبدر بو انواعک الک
ایوسی کل رنکدر اندن صکره ربطیدر و اندن ازرق
و اندن اصغر و اندن قره سیدر **فایده سی** اولدر که ربطی

دیناردن اوتز دیناره دکن بها ویررلر اکر وزنده
اکی مثقال اولورلر اللی دیناردن یتمش دیناره دکن بها
ویررلر اکر اوج مثقال اولورلر قیمتی یوز اللی دینار اولور
وشیربام ادلو پیروزه نک بهاسی ابو اسحاقی و ازهری بهاسنک
بش دنکنه در و تیلو پیروزنک بهاسی الانک صتانک
رغبته کوره در تیفاشی ایدر بریوزک قاشی پیروزه
قچنکم ایو و خالص اولا بر مثقال التون دکر و اولکم
اکی مثقاله الورلر وبربر مغرب ولایتنده بو ابو اسحاقی
پیروز قاشی قچنکم خالص اولا یکرمی مثقال التونه الورلر
سلاحلرنه بزکنمکچون اون اکنجی باب عقیق احوالن بیان
ایدر عقیق ندن اولدوغی بشنجی بیان اولندی معدنی جوقدر
بریمن صنعاسنده در و رومیه دکزنک ساحلی در
و بصره ده و مغربده و هندوستانده دخی عقیق معدنلری

عجم پادشاهلری واولولری پیروزه‌یی دائم کوتررلرایدی
وهم نوروز کونلرنده قیمتی جوهرلری مجلسلرینه
کتوررلردی مناسب نسنلر اوزرینه دوکرلردی
و پیروزه‌یی پیاله‌لرینه وصراحی قدحلرینه برغرلردی
اولنجیه دک عیشدن وصحبتدن آیروق ایش وکوج
کورمزلردی بوجوهرک جمیعسنه اگرچه نفعی یمن
وفال کوررلردی لیکن اکثر پیروزه‌یه بقرلردی
بوذکر اولان فایده‌لر هر پیروزه‌ده یوقدر همین
ابواسحاقینک ایوسنده وخالصنده بولنور اما
پیروزنک قیمتی خواجه ایدر تحقیقکم ابواسحاقی پیروزه
وازهری پیروزه وزنده بوجوق مثقال اولور وهم
کرکنجه ممسوح وایو اولرندی دیناردن اون دیناره
دکن بها ویررلر اکر وزنده برمثقال اولرسه یکرمی

قرشدره لر اول یاغده بر ر قینده لر اچندن چقرلر
صوق صویه برغلر و صودقدن صکره چقره لر بز یر
یاغنه برغلر برقچ کون اچنده بتوره لر پس چقاره لر
ایو اولمش اولا و پیروزنک فایده لرندن بری اولدر کم
هر کم پیروزه یه دایم باقمغی عادت ادنسه کزنک نوری
ارتر و اگر سحق ایدوب کوزه اوتلرنه قترلرسه کوزک
نورن ارتورر اسکندر ارسطالیسدن نصحت استدوکی
وقتن ارسطالیس نصیحت نامه ادلو بر کتابنده بونی
دخی یازدی کم ای پادشاهلر سروری امانت اولسون
سکا کم پیروزه یی دایم یوزک قاشندن و حمایلکدن
بله کوتره سن کوترمکی یمن و خیر و ایو فال بله سن
زیرا بو طاسی بله کوترنلر دوسمنه غالب و پیروز
اولدلر هرگز انلره قتل واقع اولمز و بونده ندر کم

جمیعسندن یارمزد رسلجوقیلر تاریخنده ایدر سلطان
الب ارسلان فارس ولایتن تمام مسخر ایدکده اسطخر
قلعه‌سندن ایکی پیروزه قدح تقدم کتوردلر ایچنده
عراق تمانیله ایکی تمان مشك و عنبر صغردی اول
قدح اوزرنه جمشید ادی یازلمشدی **خواجه** ایدر پیروزه
نك ممسوحی غیر ممسوحندن یکدر **پیروزنك** تلوسی و عیبلوسی
اولدر کم چوق طشلده طپراغه قرشمش اولا **خانی** پیروزه
کم یکرنك اولا از بولنور **تنغاشی** ایدر پیروزه‌نك
برامزنه بخجی دیرلر و پیروزه‌یه یاغ دوقنجك حسنی
خراب اولور رنکی دونر و مشکله بله طورمقدن
حسنی و رنکی کدر **روزکی** دوکلمش خراب اولمش پیروزه‌نك
جلاسی شویله‌در کم الاکرندر یاغن باش کشنیچ صویله
برابر اولقدر قینده‌لرکم بریسی قله و اندن صکره پیروز

قوشرده‌لر

دیرلر و دخی ولمعدندر کم اکا ازهری دیرلر و پیروزه
یدی نوع در اولکی نوعه ابو اسحاقی دیرلر بو پیروزه
قدونک کوزینه سدر کوکنجه صافی و ابدار اولور رنکی
کوکنجه اسمانجونی در اچندن هجاق یقدر غالبا الدرکم
یوزک قشندن بویک اولمز اسحاق کندو ایدر بن
بر پیروزه کوردم وزنی اون سکز مثقال در اکنجی
نوعه ازهری دیرلر و بو ازهری اسحاقیدن صکر
کوزیده در اوچنجی نوعه سلیمانی و هم شیربام دیرلر
بو ازهریدن ادنی در دردنجی نوعه زرهون دیرلر
بو پیروزه نک اچندن صارو نقطه لر بولنور بو سلیمانی
ادنی در بشنجی نوعه خاکی دیرلر و اسمانکونی دیرلر
برهوندن ادنی در التنجی نوعه کفتاری دیرلر
یدنجی نوعه سفید رنک زردبام دیرلر بو نوع

اون برنجی باب پیروزه احوالن بیان ایدر و بو باب
ایکی فصل اوزرهدر **اولکی فصل** پیروزه ندن اولدوغن
و نیرده اولدوغن و ایوسن و تیلوسن بیان ایدر
پیروزه زرقنه مایل طاشدر معدنی بقر معدنی
در بقر بخارندن حاصل اولور نتکم زنگار بقر بخارندن
اولور **اما** پیروزه بولندوغی یرلر خواجه ایدر
پیروزه معدنی خراسان ولایتنده اولور بسان
آدلو کویه یقین بر یرده اولور و بسان نشابورله طوس
آره سندغی طاغك اچنده بر کویدر **و نیشابورده** دخی
پیروزه معدنی واردر و هم ترکستان ولایتنده خجنده
و ایلاقده و تغرتین ده پیروزه معدنی واردر لیکن
نیشابورده چقن قلانلردن یکدر **و نیشابورده** اولان
معدنلرک کوزیده سی اول معدندر کم اکا ابو اسحاق

معیّن بهاسی یوقدر زیرا پادزهر خالص از بولنور
و بولنان صاتلن پادزهری چوغی بلکم جمیعسی دوزمه
و زغلدر زغل بهاسنه الورلر اگر ایوسی اتفاقا
بولنسه بلمزلر همان زغل سیرنه الورلر اگر خالص پادزهر
حیوانی بولنسه و هم بایع مشتری دخی خالص اولدوغن
بلسلر اول وقت بر مثقالک قیمتی بش مثقال التوندر
لیکن بو ایامده پادزهرک خالصین بولر یوقدر زیرا
بغدادکم مجمع فحولدر و مصر محیط رجالدر بونک کبی
ایکی شهرده پادزهر بولنور یوقدر قلدن یرلرده قچان
بولنور پس پادزهر النلره شویله کرکدر کم
کتابمزه اعتماد ایدنلر اگر اچندکی نشانلری پادزهر
موافق اولسه خالص و ایودر کرکنجه ایو بهایه الالر
صتالر بو نشانلر بولنمسه دوزمه سیرنه الالر

قلاندن یوقد یاد زهر حیوانی صغن کیکنک یورکندن اولر
هرکیم صحیح اکن هرکون بوجق دانکن صویله بلکی اوستنده
ازه ایچه واکا مداوت اده هرکز آغو اکا زیان ایتمیه
اکرچه اغونی اکا قصدله ایچوره لر ویا یلانلره قصدیله
صوقدره لر هیج وجهله زیان وهم استقسا و
زیانلو خلطلر عارض اولمز تندرست اولر واکر اون
ایکی ارپه اغزی قدری پادزهر حیواندن یوزکه قاش
ایده اول قاشی تیغی آغولوجانور صوقدغی یرلره قویلر
فی الحال نفعی ظاهر اولا اغونی بدنلرندن رفع ایده
واکر پادزهر حیوانی سحق ایدوب اغولوجانورلرک
صوقدوغی یرکره سوره لر اکلر اغو بدنلرندن عنفله
دفع اولور اکرچه جوقدن سرایت ایتمش اولا وانکری
جورمکه بتلمش اولا ینتعاشی ایدر پادزهر حیوانی بدنک

ظاهر اولور بو علامت بادزهر اوددن اولمغه ظاهر
دلیلدر و بو جوهر بیلرك بعضیسی ایدرلر بز بادزهری
صدق اجندن براوت كوردك بو بادزهر اول اوت
اوزره بیتمش بادزهر اولمشدی اما بادزهرك فوایدی
وخواصی ایدر بادزهر حیوانی خواصندن بیری لدركم
جمیعی اغولره علاجدر كركسه معدنی كركسه نباتی
اولسون وهم جانورلرك اصردوغنه علاجدر تخنكم
اوچ اربه اغرلغی قدرندن اون ایكی اربه اغرلغی قدرنه
دكن مزاجلونه كوره بو بادزهردن سود ایله ویا صو ایله
ویا زیت یاغیله ازه لر ایچره لر زیرا كم بو اچدكی بادزهرك
خاصه سی ایچلرندهكی وطاشلرندهكی اغولری دریلر
بدنلرندن اول حدله چقررلركم هیچ اغو قلمز اولمدن
قورتلولر و بو فایده لر بادزهر حیوانینه مخصوصدر

دوزمه درو هم ازلمش پادزهری عقربه دکوره کر
اول عقرب باندن صکره کیسی صوقمز ویا صوقدیغنه
اغوسی کارکر اولمزسه خالص پادزهردر وهم خالص
پادزهر ایرق نسنلرله دوزمقدن اولحذله کسلور
وصفتلری دوزکیم قویان صاحبی ظن ادرینوم خالص
پادزهرم المشلر برندن زغل پاذزهر قومشلر درو هم
پادزهری ازلر سوده قرشدرلر اگر سود بغلندیسه
خالص وایو پاذزهردر اگر بغلنمدیسه زغلدر وبعضلر
ایدرلر پادزهر حیوانی اول یزلرک کیکلرنک یورکندن
بولنور مصریلر بو قولی قبول اتمزلر بعضلر ایدرلر پادزهر
گیکک کوبکندن اودندن اولور دینکم پادزهر بقری بوغانک
واوکوزک واینکک اودندن اولور بزا کا زراندر زر
دیرز نیجکم پادزهری اغزده طوتلر اودطعمی اغزده •

اولولیج
یغورت

کروزلر جمیع کوده لرن ارقون ارقون اول حدله صویه
باترزلرکم بوزبلرندن ارقون نسنه لری کورنمز اولور
اول وقتن کوده لرندکی اغولرکم لجیکلرنك ماده
سیدر نجار اولب کیکك کوزلرنه چقرلر و کوزلرندن
یاش اقسه هوانی بربری اوزرنه قت قت بغلروارکی
کوزلرنك راسندغی قللره یپشور چوق طورر و اول
چوق طورمغله رطوبتی تحلیل اولور کدر قلنی قت قت
بربری اوزرنده طاشه دونر و چونکم طوردغی یرده
بو برکیك اندن انجنور یوزلرن کوزلرن اغجلره اولقدر
سورترکم طاش دوشر و دوشدوکی یردن بولب
الورلر خالص یاد زهرك تجربسی اولدرکم یاد زهردن
ایکی ارپه اغرن صویله ازلر یلان اغزنه دوکلر اکر یلان
اولسه خالص یاد زهردر و اکر یلان اولمسه زغلدر

زیتون رنکنه بکزر فی الجمله مشابهتی واردر تیز
ازلور و تز قزیلور قزندسی اقلغه میل ایدر وزنده
اوچ مثقالدن ارتوق بولنمز و بولنسه دخی یرامزی
قایندر کیکلرک طوردیغی یرلر چین ولایتی و فارس
ولایتیدر جمیع عوامک و خواصک مطلوبیدر و بادزهر
حیوانی ندن تا اولدوغن احمد بن یوسف ایدر جمیع جوهریلر
و حکیملرک اتفاقیدر که بادزهر حیوانی کیکدن
حاصل اولور لیکن ترسندن حاصل اولدوغنه اختلاف
ایتمشلردر بعضلر ایدرلر کیک کوزلرندن حاصل اولور
راستطالیس ایدر بادزهر حاصل اولدوغی یرلرک
کیکلری یلانی قتی یرلرا اولرلر خصوصا یورسنی محال
و یرمزلردر لکندن جقرز کریرلر و یلانلری یعوق یکدن
کودلری کرکنجه یجر و بو کیجیکدن الجبصو کوللرنه

کوزلر

کیمیسی صرودر کیمیسی طونقدر کیمیسنك قزلله اقلغی
واردر جمیعسنك یکرکی صرودر **خواجه** ایدر المون
ولایتندن بر صرو یومشق طش پاذزهردر یوکتورر کر
ایدرلر زخم وتعب کورن یرکره بو پادزهرك
مسحوقن قویرلر علتی کیدرر وهم جراحته اکیجك
تزخوش اولور واسهالی دفع ادر ویورکه قوت
ویرر مجربدر **فصل ثانی** پادزهرك که حیوانی اوله
ماهیتن ومعدنن وایوسن وتیلوسن وخاصیتن
وفایدسن وقیمتن بیان ادر اما ماهیتی تیغاشی
ایدر پادزهر حیوانی برطاشدر کیم کیکدن چقررلر
قت قت در قتلری یوفقه در جرمی یینی وکوفکه در
رنکی صرو یله توپرق رنکنك اراسنده بر طونق
رنکدر اوز رنده اوفق بنکلر واردر دزلنمش

اندم بر کون بر کیجده نقد زکم زحمتم واریدی کتدی
هیچ اثری قلمدی ایکنجی صنف زمرد معدننده بولنور
مصرده بو صنفدن قدحلر ودوکمه لر وانکشترلر
ودخی بولره بکزر نسنه لر دوزرلر اوچنجی صنف
صفدن کلور آق وصارو طشدور صارولغی کرکنجه
صارودر اچنده آرتق رنك یوقدر و بو طاشك
اوزرنده درلو مختلف رنکلر اوفق بنکلر بولنر
بو صنفك قزنمشی عقربا صردوغنه بغایت مجربدر
دردنجی صنف چیندن کلور و بو صنف بر صارو رنکلو
اوفق طشدر کیم اچنده یشل یوللر کورنور و بو
صنف پاذزهرك قلان اصنافندن یکدر ارسطا
لیس ایدر معدننده بولنن پادزهر مختلف رنکلرده
اولور کیمیسی یشلدر کیمیسی اقدر کیمیسی بوز برق رنکنده‌در

کیس

اونبجی باب پادزهر احوالن بیان ادر انواعلریله و بو باب
ایکی فصل اوزره‌در **اولنکی فصل** معدندن چقن پادزهرلرك
ماهیتن و انواعین بیان ایدر پادزهر ایکی نوع اوزره
در بری معدنیدندر و بری حیوانی معدنی درت صنف
اوزدر اولکی صنف بر یومشق طشدر کم قزلسر قدر
معدنی موصل ایله ابن عمر جزیره سنك راسنده غمی
یرلرده‌در اول یرلرده چوق بولندی غیچون بوندن انکشتانلر
ودکملر و بچق صپلری و دخی بولره بکزر نسنه‌لر دوزرلر
و بو جهه یرلردن دوتنلره و شیش اولنلره بغایت
نافع درخچنکم صویله ازلر دوزتلر اغرسین و شیشن
کدرر و ضربك نشانلرن دفع ایدر رنکن یرینه کتورر
و بو ذکر اولان فواید بو صنف پادزهردن برکون برکیجه
ظاهر اولور **احمد بن** یوسف ایدر بن کندو زمنده تجربه

یقیننه و دمغه و قماشن لمغه کرکنجه بکزیلر و عین
الهرّك بر خاصیّتی دخی اولدر کم دیودن و پریدن و یوز
کوزدن و نفوس خبیثه دن بوطاشی کوترنلر امین
اوللر و ایدرلر کافرلر هندوستان کلیسالرنده عین
الهرّه طبدوغن کوزمزله کوردك دیرلر و هم کوردك
دیرلر یوز اللی مثقال التونه اول کافرلر بر عین الهرّ
الدیلر بغداد شهرنده اللی التون کتوردی سببن
صوردق سیز بوطاشك فایده سن بلمزسز دیو جواب
ویردیلر و بوندن بلندی بوطاشك قیمتی رغبتنه
کوره و فوایدنه کوره مطلع اولدوغی مقدار کوره اولر
و دخی بو جوهرك طالبی راغبی اولمین یرلرده خالصنك
بر مثقالی بش التون کتورر لیکن عجم ولایتنده بوطاش
کرکنجه مرغوبدر خالصنه نه دیرلرسه ویررلر بوقدر ذکر

اونجی

اولا صوینك شعاعنك عسکی قدح کبی یاتندغی نسنلن
دوفنه خصوصا دپرندکن زیتون کبی قیزر کورنه عین
الهرك خاصیتی تیفاشی ایدر هندوستانه کدن عجایب
جواهر خاصنه مطلع اولان جوهریلردن اشتندم
دیلر نقدر خاصیتلر کم یاقوتده واردر خالص
عین الهرده جمیعسی بولنر و دخی ارتوق ایکی خاصیت
عین الهرده واردرکیم بهرمانیده یوقدر بری اولدرکم
عین الهری بله سنده کوترنلره هیچ نکبت وآفت
ایرشمز مالری ونعمتلری اکسلمز و بری دخی اولدرکم
عین الهری یوزك قاشنده ویا حمایلده بله کتورنلر
ضعفون جرینده واقع اولسه فجمعله قورنله مسکر
کندولرن اولولرا راسنده اولمش کبی برقسلرهر تعنك
کوزنه اولمش وطونلری مردار قانه بولشمش کوزکراولا

بوطاشك جميعي لطافتي وشعاعي اول بنكدندر
وبونبك كدي كوزي كبي دائمي حركتندر قچنكم
بوطاشي يوقاروية دودسلر صوبي وشعاعي اشغه
دوكلر كبي كورنور واشاغه دوندرسكر صوبي وشعاعي
يوقاروية چيقر كبي دور اكر برطاشي يوز پاره ايدلر
هرپاره سنده برنبك بولنسه كركدر بنكنه كوره
يوز وشعاع ظاهر اولور بلينوس ايدر عين الهر
معدننده ياقوت اولنسه كركدي سلوكنده عوارض
مانع اولدي ياقوت اولميدي عين الهر اولدي وبو
طاش الماسله ياقوت معدننك طشلريدر **فصل ثاني**
عين الهرك ايوسي وتيلوسي وخاصيتي وقيمتن
بيان ايدر بلينوس ايدر عين الهرك ايوسي اولدركم جرمي
بويك ودوزودكرمي ولاوهم اق صافي وشفاف

مثقال آلتونه جوهری آلدی خواجه ایدر الماسی
اود ایشغنده ایسدرلر اوزرنه قار صوینی سیرلر کوردلر
اکر کرکنجه اغردیسه ایو خالص الماسدر اکر اغرمدیسه
دغل ویرمزدر وهم الماسك جوره سنی مومله
مومليه لر کنشه قرشو طوتلر اکر اچنده ویا
چوره سنده قوس قوزح کبی نسنه لر کورنور اولا ایوسیدر
کورنمسه یرمزیدر **طقوزنجی باب** عین الهرك احوالن
بیان ایدر و بو باب ایکی فصل اوزره در **فصل اول**
عین الهرندن اولدوغنی و نیردن اولدوغن
بیان ایدر عین الهر بر صافی و شفاف و نورلوا
طاشدر کم رنکی اقلغه میل ایدر وهم صوینی شعاعی
جمیع طشلردن ارتوقدر و بو طاشك اچنده
کدی کوزنك ببکنه بکزر رصو صغو بریك کورنر

دوزلمش كتابدر ايدر الماس صنجويه ومعده فسادينه
بغايت نافع در قجنكم اوزرينه اصلر **اكر** عورت
اوغلان دوغردغي حالده الماسي اوغلانك بودنه
ويا قولنه تعليلر هركز اول اوغلانه قورخو وجن
عارض اولميه تجكم بله سنده اولا **خواجه** ايدر
الماسي كوترنلره صاعقه اتمز واغزده چوق دوننك
دشلري وفنور اكر مرهملره قتوب كوده اوزرنه
قويلر قود قلري يري جراجت ادر ياندرر والماسك
قيمتي قزل ياقوت قيمتنه ياقندر وايدر كر برقيراطك
قيمتي ايكي دينار در وبرمثقالك قيمتي يوز دينار در
اكر بولنه **حكيم** يعقوب جوهرنامسنده ايدر بن الماسي
برخردلدا نسندن قورقدر بحيه دكن كورمشم
وكوردم بغداذ شهرنده برمثقال الماسي سكسن

مثقال

دمور چکچله کر کنجه اورلر اورسه ویا چکوجه
بتر صنمز و بر دخی اولدرکم قچنکم الماسی اچق قویلر
سکلکدر اوزرنه قوز جمع اولرلر یرلر واکر کوتره
بلرلر بیسه الوب اوچرلر والماس طبیعتی بارد
ویابسدر دردنجی درجه و بعضلر قتنده
حار ویابسدر اما فایدهسی ارسطالیس ایدر
کمسنهکم قاصغنده طاش اولا هیچ وجهله
کتمیه بر حبه الماسی بقر ویا کمش میلجکز باشنه
برکده لر سیدوکی یولندن قصقدغی طاشه ارشدره لر
پاره پاره ایدر بو الله اندرر علتی دفع ادر مجربدر
واکر الماسی یودلرنه دکلو کوجک اولسه بغر
سقلری دکر پاره پاره ادر فی الحال اولدرر
بودخی مجربدر **حکیم** روسطین ایدر طشلرچون

نسنده عکس دوشردی ول ناحینك اکابری
بو نوع الماسی چقرمزلر زینت ایچون ومفاخرت
ایچون بله کوترر لر قنغی الماسك کیم صوی و شعاعی
یوقدر انکله طاشلری دلرلر وهم تجاره صترلر
کسنه مانع اولمز والماسك بو یکی از بولنور هندیلر
الماسه کرکنجه رغبت ایدرلر یوزلك قشلرندن بله
کوترر لر

اکنجی فصل

الماسك خواصن و فوایدن
وقیمتن بیان ایدر الماس خواصندن بری اولدر کم
هیئتی مثلث و یا مربع و یا مسدس اولور دکرمی
وهموار اولمز یعنی نقدر کیم پاره کتورسك مثلث
و یا مربع پاره لر و بر دخی اولدر کیم الماس جمیعی
طاشلری کسر و دلر انی هیچ بر طاش کسمز ودلمز
مثلا اکر الماس دمور اورس او زرنه قویسکر

دمور

اول اتدی اول دردن اولورلر چقر دلر طاغده
یرکر اولات بیدکلری یرلرده دردن آته ییشمش
بله چقمش الماسلر بولرلر **خواجه** ایدر الماس التی
نوع اوزره در اولکی نوع اقلقده وشفافلقده
زجاج فرعون بکزر **اکنجی** نوع ازصرولغه میل ایدر
آکا زیتی درلر **اوچنجی** نوع ازیشللغه میل ایدر
بو نوع کدی کوزنه بکزر **دردنجی** نوع اجق قزل سغودر
بشنجی نوع طونق قزل سغودر **تیغاشی** آیدر الماس
ایکی نوع در بر نه زیتی درلر اغله صرودن مرکبدر
اکنجی نوعه بلوری دیرلر بو نوعک ایوسی اغ وصافی در
جوهریلر آیدرلر هندک بعض ناحتنده بر نوع
الماس کوردک کرکنجه صافی و ابدار الماسدر
بر وجهله شعاعی واردر کم یانیزه بولنز صیقل

طاش الماس دیرلر طبیعتی اولدر کم قلاون طشلری
دلر وسایر طشلردن هیچ برسی بو طاشی دلمز و پاره
ایده مز مکر قورشون کم بو طاشی کسر و پاره ایدر نتکم
التونی چوردر خراب ایدر و کبریت دخی الماسی پاره
ایدر نتکم التونی خراب ایدر و بوندن بلندی کیفیت
الماس تیغاشی ایدر الماس معدنی راهونددر نتکم
یاقوت معدنی راهونددر نه حیله بله کم یاقوتی
الماسی حاصل ایدرلر دخی اول حیلیله الورلر یوخا
بن ماسه ایدر هندوستان یاحیسندن بر درین دره
واردر هیچ کمسنه اول دره یه کرممشدر ایدرلر اول
درنك هب طشلری الماسدر و بو دره دن الماس
چقرمق استسلر بر قاچ پاره تازه اتلری دره یه براغورلر
واول درنك طاغلرنده کرکسلر چوقدر اول کرکسلر

اول

غلبه اتدی طمرلرن اولحدله طار وانجه اتدکم
اچندن هیچ نسنه چقمدی و بوندن صکره غلیظ
صو حرارت غلبه سندن طشك طمرلرندن اریدی
بخار و رطوبت اولدی طشره چقمق استدی طاشدکی
غالب اولان یبوسته اوغردی عنفله برابر قرشدی
و بو ایکی کیفیت بربرینه قرشمقدن طاشك جرمنه
ملوحت عارض اولدی و کنش حرارتی یبوسته یردم
اتدی طاشدکی زاید رطوبتی کدردی طمرلرن
اولحدله برك و محکم اتدکم اچندکی کرکلو رطوبت
اچندن هیچ وجهله چقمز بو طریقله حاصل اولان
طاش بعینه ملح اندرانی کبی کوزکور اولدی واچنده
باقی قلان کوزکر بخارله رطوبته طاشك روحی
وشعاعی و نوریدر دیرلر. بو کیفیتله وجوده کلن

وبعض جوهرلر آیدر بیجاده بنفشك بشنجی نوعیدر
دیرلر بو تقدیرجه بیجاده بهاسی اسبادسته بهاسنك
نصفیدر بیجادنك ایوسی یاقوتدن سچلمز الا بیجادنك
رنكی ورده متغیر اولور یاقوت متغیر اولمز ودخی
یاقوتی اغزه براغجق اغزده کیج اصونور وصوصالق
قندرر بیجادده بو صفتلر یوقدر **سکزنجی باب** الماس
احوالن بیان ایدر انواعیلن **اولکی فصل** الماس نته
اولدوغن وندن اولدوغن ونیرده اولدوغن بیان
ایدر بلینوس ایدر الماسك ماده سی التون اولمچون
معدنندن جمع اولمشدی لیکن معدننده چوق طورمغله
کنش حرارتی اوزرنه غلبه ایتدی کندو طبیعتندن
چقردی التون اولمغه قومدی فیندی غلیظ اولدی
طاشه دوندردی و یبوست اول بغلنمش طاشنك ظاهرنه

نمایه

کوز جونکلوری آکر سحق ایدب سورمه کبی کوزه چکلر
کوزک طمرلرین برک ادر و نورین آرتورر و نازله سین
کدرر بکرمی ارپه اغری بجادهٔ یوزک قشنده بله
کوترنلره قورقنج و برامزدوشلر واقع اولمز آکر درت
ارپه اغرن قزیه لر استسقا اسنه ایچرلر اچندن صرو
صولر اسهال ادر علتدن شفا بولر و برقان اولنلره
کوترسکر علتدن قورتلرلر اکر ایو یانک یصدوغی
التنه قویلر کیچ اویانه خواجه ایدر قدیم زماندن
لعل یوغدی بجاده کرکنجه رغبتده یدی وچونکم
لعل بولندی کمسنه اعتبار اتمز اولدی پس بجادی
رنکی قزل یاقوت رنکنده اولسه کرکنجه ایو اولسه
میانه لعلک بهاسنه در میانه سی یرامز لعل بهاسنه در
برمثقال بجاده بغایت ایو اولسه قیمتی بوچوق دینار در

دکلدر و اکر شعاع اولکیدن چوق ویک کورنه
بلرلر کم بجادی دکلدر یاقوتدر زیرا یاقوت
دبنه نسنه یاپشدرجق حسن و شعاعی ارتق بجادی
خلافنجه‌در و بجادی معدنی راهوندر و بجیراندر
و اولرکم هند و سنانک قلانن جزیرلرنده
بجادی معدنی بولنور خواجه ایدر بجادی معدنی
بدخشانده دخی بولنر لیکن راهونک غیریدن
یکدر و صکره بجیرانک قلانندن یکدر بجادی
خاصیتلری احمد بن یوسف ایدر قنغی دشی کم
بجادی یله کوترسه کرکسه حیوان اولسون کرکسه
بنی‌آدم جماع اتمکه اول حدله میل ارترکم اتمدن
هیچ وجهله صبر و قراری قلمز و هم ایدر کمکه
بجادیه کنشه قرشو دایم بقمغی عادت ادنسه

کوز

قجنکم خالص اولا و برمثقال خالص سبا دستك
قیمتی شمس الرطبانك نصفنه در و بهیمی اسبادت
نصفنه در **بشنجی باب** بجادی احوالن بیان ایدر و بوکا
عجم بجاده دیر بو برچوق صولو قزل طشدر رنکی
بنفشه رنکنه بکزر شعاعی یوقدر لیکن اولـ
بقشده اچنده شعاعی کبی نسنلر کورنر صکره
احتیاطله باقجق اول کورنن شعاع کورنمز اولر
و اولر کیم بجادینك دبینی قزرلر قوق ادرلر اول
وقتن بجادیده شعاع اولحدله ظاهر اولر کم
هیچ کمسنه بو صفتلو بجادی یاقوتدن سچمز مکر کیم
طاشك دبنه موم و یا مومه بکزر نسنلر یاپشدوره لر
کوره لر اکر شعاع اولکیدن از اولرسه و یاخود
اچنده هیچ شعاع قلمیه بلرلر کیم بجادیدر یاقوت

غلیظ رقدر اوچنجی نوعه بهمی دیرلر بو نوع برقومطو
بنفشدر کم اوزرینه آزقزللق عارض اولمشدر
بقنه طاوسی رنکنه مایل کورنر دوردنجی نوعه
اسبادست درلر بو نوعک رنکی اچق صارودر
وبنفش انواعله اکرچه لعله بکزرلر لیکن لعل
رنکی اچق وصافی وشفافدر هیچ وجهله اچنده
کدورت وظلمت یوقدر بنفش طونقسن وکدورتسز
اولمز تیغاشی ایدر بورندن قان اقرا اولسه اسبا
دستی باتشندن شیله اصلرکیم طاش طاشه
اکی قاتشنک ارسنده طوره قان دکر دخی اقمز
اولور وماذنی جمیع صفاتده ایو ومنتهی اولدغندن
صکره برمثقالی اکی دیناره دکر وبرمثقال
شمس الرطبانک قیمتی ماذنی قیمتنک یروسنه در

بجمکم

وآكريلرندن صوی تمام كلمسه برقچ كرّه مكرّر ادهلر
تا مقصود حاصل اولا التنجی باب بنفش احوالن بيان
ايدر بنفش ندن اولدوغن ونه يرده اولدوغن
ياقوت ولعل بابنده بيان اولندی اعادسی تكرار
اولنمسن ديوا ترك اولندی بلينوس ايدر بنفش درت
نوع اوزره در اوّلكی نوعه مادنبی ديرلر بو نوع
قلاون انواعدن يكرك وقيمتلودر وبوكا مادنبی
ديدكلرنك سببی شيله ايشدلی كلدكم بو نوع بنفش
النه صتانه عنابحال دلنجه ديررنكم وصويم وشعاعم
وجميعی هيئتم بعينه ياقوت كبيدر اكسك دكل ما
ذنبی يعنی سوچم ندر ونه سببدن ياقوتی بندن
ترجيح ادرسز ارتوق بهايه آلور صاترسز اكنجی نوع
شمسلر طبادرلر بو نوعك حمرتی ماذنبی حمرتندن

دکن حاصل کلام اولدرکم لعل یاقوتك یار و بهاسنه
در ایوسن ایوسنه تیلوسن تیلوسنه نسبت ایدرکر
خواجه آیدر جنکم لعل کندوزندن قترق جرملو
طشکرله و یا ایتی طعملو و یا ایتی قوخلو نسنلرله
قویلر رنکن و صوین کدرر و جرمی بوزلور خراب
اولور نتکم انجو بابنده بیان اولندی پس لعلك
سقلمسی بعینه انجو سقلمسی کبیدر و بو خراب اولمش
لعلی اصلاحه کتورمك استینلره شویله کرکدر کیم
بر زد و کلمش انجو یله کهربایی بر پاره بیش کون اوز دینه
قلیك اکلر و اول خراب اولمش رنکی کتمش لعلی
اچنده قویلر کل حکمتله قلیك صوایلر کومر اودنه
برساعت کومکر پس چقرب صووده لر اندن صکره
کوندن چقره لر بغایت صلو و طراوتلو اولمش اوله

داکر

ونیشل وصارو ولعلك بهالری قلانلر کبی اولمز
شمس الدین بلخی ایدر بر مثقال عقربی لعله تجنکم کر
کرکنجه ایوصافی اولا و بی عیب اولا الللی دینار دن
اکی یوز دیناره دکن بها ویررلر **و پیازی** لعلك
عقربی لعل بهاسندن ربع اکسکدر **ولحم** لعله
ابجه اعتبار اتمزلر **وتمری** دخی لعلك بر نوعیدر خرما
رنکنه بکزر پیازیدن ادنادر و غلاینندن
اعلادر و بعضیلر ایدرلر تمری باشته بر نوع دکلدر
بلکم صرو لعلدن بر صنفدر **احمد بن یوسف** ایدر
تجنکم لعل عقربی اولا و بی عیب و کامل اولا بهاسی
بهرمانی یاقوتك یارو بهاسنه در و پیازی
عقربی نك یارو بهاسنه در **وعطشی** پیازینك یری
بهاسنه در بو ترتیب اوزره کدر **اون برنجی** صنفه

اولا بهاسی بش دینار اولور اكر بوحق مثقال
اولا قیمت اون دینار در اكر درت دانك اولا
یكرمی دینار در اكر بش دانك اولا اوتوزدن قرق
دیناره دكن در اكر بر مثقال اولا قیمت اللی
دینار در وبعضلر ایدر بهاسی سكسن دینار در
واكر ایكی مثقال اولا بهاسی ایكی یوز دینار در واكر
اوچ مثقال اولا قیمت بیك دینار اولور چونكم
وزنی بش مثقاله ایرشدی بهاسی مضبوط اولمز
الا انك صاحبنك ارادتنه كوره اولور واكر
ممسوح اولا قیمتی داخی ارتوق اولور وبر دینار عنابی
وتمری لعلك بهاسی بیاز لعل بهاسندن ایكی دانك
اكسك اولور وتمری لعل بهاسی بیازنك ثلثنه در
وبیارمز طونوق لعلك بهاسی ناقص وكم اولور

ویشل

بیچمی برزی آق وبرزی قزل كورنر وآرسنده
آق یوللر بولنور وهم ازمكله واكلمكله واوده
برقمغله وكركنجه صوده قیندمغله بلور اغرر
رنكن دوكر امّا لعلك فایده لری عقربی وپیازی
لعلی اغزده چوق طوتنجه صوصالغی قندرر ومفرح
معجونلره كیرجك فرح ونشاط ارتورر یوركه
قوّت ویرر غم وغصّیی كدرر كوز اوتلرنه كیرجك
كوزك نورن ارتورر سكرلردن بركدرر وصحّتده
سقلر فی الجمله لعلك فایده لری یاقوت فایده لرنه
یقینیدر رنكم بها ورنكلری بربرنه یقینیدرلر
امّا لعلك قیمتی خواجه ایدر تجنكم لعل پیازی
اولا وهم لطیف وصافی اولا وعیبی اولمیه بهاسی
زمرد بهاسنه یقینیدر پس اكر وزنده بردانك

ادنادر اما صارو لعل اگرچه رنگی صارو یاقوته
بکزر لیکن جرمی صرو یاقوت جرمندن یومشقدر
وبشیل لعلك رنگی زمرد رنگنه بکزر بلکم شفاف
لکن ورنگی دوز اولمقدن دخی یکدر خواجه آیدر
بجادی قزل لعله بکزر وصرو یاقوت صرو مینا
صرو لعله اولحدله بکزر کیم هیچ برجوهری
برنی برندن سچمز الا انکله کم لعلك جرمی یومشقدر
صلابتده تیز ازلور و یوزی کرا اولان جرمی قتیدر
صلابتده ازلمز ویا خود کیچ ازلور وهم زمردیشل
لعلدن سچلمز الا انکله کم زمردك رنگی بردوزیه
المز وهم طونقدر لعل بردوزیه شفافدر واولر کم
بلوری بو برلرده قزل لعلدر دیو صترلر نشانی
اولدر کیم بردوزیه اولمز وهم کننه قرشو طوتب

بقسه

صکره قلن اصنافك یکرکی بودر و بو صنفك
اعلاسنه جوشی دیرلر اوچنجی صنفه عطشی دیرلر
حمرتی و لطافتی پیازیدن ادنادر دردنجی صنفه
اناری دیرلر بو صنف نورده و صفاده بعینه انار
دانسنه بکزر قیمتده عطشیدن ادنیدر بشنجی
سارکی دیرلر حمرتی صفاسی قیمتی اناریدن ادنادر
التنجی صنفه عنابی دیرلر قیمتده سارکیدن ادنادر
یدنجی صنفه بقمی دیرلر بقم رنکنده در سکزنجی صنفه
لحمی دیرلر قزللات رنکنده در طوقزنجی صنفه ادریس
دیرلر بو صنف معدنندن چقارنه منسوبدر اوننجی
صنفه بنیاز دیرلر بو بر عورت ادیدرکم بو صنف
لعل معدنندن اول چقردی اون برنجی صنفه کهبد دیرلر
بو بر طونق رنکلو قزل لعلك ادیدر قلان اصنافندن

عقربی دیرلر اود رنکنده درز برا جوهریلر
اوده عقربد برلر عجم بو صنفه لعل آتشی دیرلر
بو صنف بر قزل شفاف طراوتلو لعلدرکم
کبی
اوڭ شعاعی هر طرفه دوشر واولر کیم برق کبی
دمبدم چقرنیه باتر وهم الندن چوق طوتنلره
شویله کلورکم اودالدن ایصری یورر اکرچه
حقیقتده المی وضرری یعدر قزل لعلك بو صنف
قلن اصنافندن یکرکی وقیمتلوسیدر **ایکنجی** صنفه
پیازی دیرلر خواجه ایدر پیازی بر معدندرکم
بو صنف لعلی اندن چقررلر **تنغاشی** ایدر بو صنفه
آنکچون پیازی دیرلر کیم رنکی قزل صوغان کبی قت
قت اولور. بو صنف بر بوزلو شفاف لعلدرکم
بقنه خوش کلور بقدقچه بقاسی کلور عقربیدن

صکره

ویا ثلثنه اندی واول ایامده لعل یاقوت بهاسنه
آلورلردی التمش ویتمش مثقال چوق بولنوردی
واشتدم آذربایجان اتکلرندن سلطان جلال
الدینه بر بویك لعل هدیه کتوردیلر اوزرنه
لچن پادشاهلرك آدی یازلمشدی مشکان طاغنك
اتکنده معروف ومشهور لعلك معدنی اکیدر برنه
برالعباس دیرلر وبرنه سلیمانی دیرلر وچین ولا
یتنك اوته اوجنده تناخم صین ادلو اقلیم وارمش
اول اقلیمده دخی لعل معدنی واردر دیرلر **اکنجی فصل**
لعلك انواعن وخواصن وقیمتین بیان ادر **خواجه**
ایدر لعلك انواعی درتدر **بری** قزلدر **وبری** صارودر
وبری زبرجد وزمرد رنکنه بکزر **وبری** بنفش رنکنده در
اما قزل لعل اون بر صنف اوزرنه در **اولکی** صنفه

طاغلری یرلدیلر اچلرنده ایرلو اوفقلو لعل یمرده
لری چقدی اوفنن او دکبی یاتردی هیچ کمسنه انی
نه اولدوغن بلمزلردی عورتلر بو یا دردی بو یومرده
بو یادلر بونیمدی کمسنه اکا مقید اولمزدی وجوهرلر
چونکم بو طاشه مطلع اولدیلر حك اتدیلر بیضه سند
ایردلر جلاسندن عاجز اولدیلر آخرده مرقشیشای
ذهبی بله کم جوهریلر برنجه دیرلر جلا ویرلر راست
کلدی کرکنجه جلای قبول اتدی رنکلو وصولو و
شفاف اولدی شویله مشهور ومرغوب اولدیکم
بهرمانی و رمانی یاقوتله برابر اکورلر صاترلر
ایدی ومتاخرلر چونکم تغتیش اتدیلر وزننده وثباتنده
ومحکملکده یاقوت کبی بولدیلر رغبتلری اول
حدله اکسلدی کم بهاسی اولکی بهانک نصفنه و یا

اولدیکر و بوندن معلوم اولان اولدرکم جمیع
طشلرک اصلی یاقوت در قلان طشلر اکا تابعدرر
نتکم ذکر اولندی امّا لعلک معدنی خواجه ایدر لعل
بدخشانه نسبت ایدکلرندن معدن بدخشاندر
دمک اولمز بلکم دمک اولور لعل معدندن چقر
دقلرندن صکره بدخشانه کتورلر اندن الورلر
صاتارلر واندن سایر بلاده تفرقه اولنور زیرا
بدخشان وخیلان ولایتندندر ولعل معدنی
خیلان ولایتنده درشکنان ادلو طاغک اتکنده
در اکیسنک اراسنده مسافت واردر جوهر نامده
ایدر قدیم زمانده لعل یوغ ایدی صکره بولندی
وبولندوغنه سبب اولیدی وحنان ولایتنده
اولحدّیله قتی زلزله اولدیکم لعل معدنی اولان

ادنه جذامدن قورتله و بو نوع زبرجدك بوچوق
درهمی بر دینار آلتونه در بشنجی باب بلخش احوالن
بیان ایدر و بلخش لعلك ادیدر و بو بابك ایکی فصل
اوزره در اولکی فصل بلخش معدنندن نه طریقله
اولدوغن و نیرده بولندوغن بیان ایدر حکیم
بلینوس ایدر بلخش و بنفش و بجادی و عقیق و دخی
بونکه بکزر قزل طاشلر هر برنك ماده لری
معدنلرنده یاقوت اولمغه مستعد اولمشلر ایدی
عوارض و موانع طریقلرنده واقع اولدوغیچون
یاقوت اولمدیلر مزاجلرنه و رطوبتلرنه و یبوستلرنه
کوره کنش حرارتنك تأثیرندن عارض استعداد
لرنه کوره بغلنرلر طاشلر اولورلر کیمیسی بلخش اولدی
وکیمیسی بجادی وکیمیسی عقیق وکیمیسی یبان طاشلری

طوق

اِدَرْدِی وَزَبَرْجَدْ اوُچْ نَوْعْدُرْ اَوَّلْكِی نَوْعِنُكْ
زَبَرْجَدْ كَرَكِنْجَهْ طُوقْ يَشِلْدُرْ رَنْكِی بِرْدُرْ وَزِیَهْ دُرْ
اِچِنْدَه اِخْتِلَافْ يُوقْدُرْ اِكِنْجِی نَوْعُكْ زَبَرْجَدْ اَچُوقْ
يَشِلْدُرْ اُوچُنْجِی نَوْعُكْ زَبَرْجَدِی رَنْكِی مُعْتَدِلْدُرْ
يَعْنِی رَنْكِی نَه قَتِی طُوتُوقْ وَنَه قَتِی يَشِلْدُرْ وَهَمْ اوُلْ
حَدِّلَه يُوزْلُو وَصُولُو وَشُعَاعْلُودُرْ كِيمْ بَاقِجَقْ اِيچِی
طَاشِی بِلَه كُورُنُرْ وَبُو نَوْعِ زَبَرْجَدْ قَلَنْ اَنْوَاعِنْدَنْ
يَكْرَكْ وَبَهَالُودُرْ خَاصِيَّتِی كُوچْلُكْ وَاَيْرِلْكِ وَ
شَفَّافْلِغِيدُرْ طَبِيعَتِی بَارْدُرْ اُچُنْجِی دَرَجَه
يَابِسْدُرْ اَوَّلْكِی دَرَجَه فَايِدَه سِی اُولْدُرْ كِمْ
كُوزُكْ نُورِنْ آرْتُورُرْ قَوِی اِدَزْ جَنْكِمْ يَقْمَغَه
عَادَتْ اِدَه لَرْ وَيَا مُنَاسِبْ كُوزْ اُوتِيلَه كُوزَنْ چَكَلَرْ
وَاَكَرْ مَجْذُومْ زَبَرْجَدَكْ بَقَلْمَسَنْ دَايِمِی عَادَتْ

رنك برنه قرشمقدن وجرمنه بردخی طبخ حاصل
اولمقدن جوهرك رنكی یشل اولدی و بونك
كبی یشل رنكلو جوهره زبرجد دیرلر و بوندن كیم
حكما دیرلر زبرجد زمرد اولسه كركدی حرارت
آز اولدوغندن تمام نضج بولمیوب بغلندی
زبرجد اولدی پس زبرجد برمرتبیله زمرددن
الچغ اولدی و زبرجد زمرد معدننده بولنور
آز اولور احمد بن یوسف تیفاشی آیدر آلتی یوز قرق یلدن
برو كمسنه زبرجد معدننده چقدوغن كورمش
دكلدر و خلایق آراسندكی بلینن زبرجد
اولدن قلوبدر اسكی سینله لرده بولنور خصوصا
اسكندریه سینله لرنده چوق بولنور زیرا اسكندریه
سكندرك خزینه سیدی و جمیع جواهری اندن جمع

ادردی

بو كامل الصّفات زبانی زمرّد قچنكم بر درهم اولا هر
قیراطنك قیمتی درت دینار اولور و اكر وزنده
درهمدن ارتوغ اولسه قیمت دخی ارتوق اولور اكر
درهمدن اكسك اولسه قیمت دخی اكسك اولور
و زمرّدك قلان انواعی قچنكم كر كنجه خالص و بی
عیب اولورلر قیمتلری خالص زبابی زمرّد قیمتك
ربعی درر **دردنجی باب** زبرجددن اولدوغن و نیرده
اولدوغن و فایده سن و قیمتن بیان ایدر **تیغاشی**
ایدر زبرجد ابتدا زمرّد اولسه كركیدی
لیكن بغلنوب طاش یوزنده سواد و كتافت و ایچ
یوزی قزل الدی و بو حاللو طاش یرنده چوق
طورمقدن كنش حرارتی اوزرنه غلبه ایتدی
بو اكی رنك بر برنه قرشدی بر دخی طبخ ایتدی و بو اكی

بش یوز دینار در و بش درهمك قیمتی بك دینار در
آلت درهمك بك بش یوز و یدی درهمك ایکی
بك دینار در خواجه ایدر اگرچه بو وزنلره گوره
قیمت وضع ایتدیلر لیکن ایو خالص زمرد بر درهمدن
آرتوق از واقع اولور و ایدرلر زمان قدیمده اون
ایکی درهم وزن بر ایو خالص زمرد واقع اولمش
اون ایکی بیك دینار مغربی آلتونه صاتون المشلر
و اگر زمرد میانه و یتلو اوله بهاسی دخی آکا گوره
اولور و هم اسکی سنك بهاسی یکیسندن آرتوق
اولور تیفاشی ایدر چونکم خالص ذبابی زمردك فوایدنه
مطلع اولدق و قلان انواعنك فوایدنه اطلاعمز
اولمدی ناچار ذبابی زمردك فوایدنه و قیمتنه
متصدی اولدق قلانندن ساکت اولدوق پس

بوکار

وخواص آسی زمرد کدر واندن سلفینك در واندن
ریحانی نکدر واندن ظلمانی نکدر واندن صکره
زبابی نکدر **تیفاشی** قولی غیر اصح واقوی در اما زمردك
قیمتی خواجه ایدر تجنکم زمرد ایو وایری وشفاف
اولا وهم وزنده بر دانك اولا قیمتی اکی بوجوق
دینار در **واکر** وزنده بوجوق دینار اولا قیمتی اون
دینار اولور **واکر** درت دانك اولا قیمتی یکرمی
دینار در **واکر** بش دانك اولا قیمتی اوتز دینار
دن قرق دیناره دکن وار در **واکر** بر مثقال اولا
قیمتی اللی دینار در وبعض جوهریلر قتنده سکسن
دینار در **تیفاشی** ایدر بر درهم خالص زمردك
قیمتی اللی دینار در **واوج** درهمك یوز دینار در
درهمك اکی یوز دینار در ودرت درهمك

ایچوره‌لر دریکری صویلمدن و قللری دوکلمدن
خلاص بولورلر و اول ایچمک انلره بالکلیه علاج
وشفا اولور و اکر عورت طوغردوغی وقتن
زمرد بودنه تعلسلر تیز طوغره وصوق مفرحلره
کرد کنده اسی مزاجلولره فایده ایدر **رجالی** ایدر اکر
یلان صوقنه واغو ایچنه زمردی قزل یاقوتله
ازب ایچوره‌لر زهر کار کرد شمیه **اکر** زمردی
سعفه اوتلرنه قویلر فایده‌سی ارتوق ظاهر اولور
خصوصا کم زمرد زبابی ولا **تیغاشی** ایدر بونجه
فواید وخواص کم زمرده بانبده یزلدی جمیع خالص
وبی عیب زبابی زمردک فایده‌لریدر غیرنده هیچ
یوقدر ویاخود ازدر **بلخی** ایدر بو فایده‌لر ظلمانی
زمرده دخی واردر **خواجه** ایدر بو جمیع فواید و

اَزَه لَرْ كُوزَه چِكَلَرْ بُوزِنْ اَرْتُورُرْ وَظُلْمَتِنْ كِدَرُرْ
ارسطاليس اَيْدُرْ زُمُرُّدَه دَايِمْ بَقْمَقْ عَادَتْ اِدِنْلَرُكْ
كُوزِي نُورْلُو اُولُورْ چُونْكَلْمَزْ وَاُوچُقْ عَارِضْ اُولْمَزْ
وَهِيچْ بِرْ اَغُولُو جَانَوَرْ زُمُرُّدِ كُوتُرَنْلَرَه زِيَانْ اِرْشِدُرْ مَزْ
وَهَمْ يُوزْ كُوزْدَنْ وَدِيُودَنْ وَپَرِيدَنْ اَمِينْ اُولُورْلَرْ
وَاَيُودِشْلَرْ كُورُرْلَرْ وَيُورَكْلَرْ قُوَّتْلَنُورْ وَغُصَّه
كِدَرْ هَمِيشَه شَادَانْ اُولُورْلَرْ وَبُو خَاصِيَّتْلَرْدَنْ اُوتُرُ
وَيُونَانْ حَكِيمْلَرِي پَادِشَاهْلَرُكْ وَبِكْلَرُكْ
اُوغْلَنْجِقْلَرِنَه زُمُرُّدْ اَصْدُرُرْلَرْدِي وَاَكَرْ زُمُرُّدِي
بُوغَزْ اُوسْتِنَه وَيَا مَعِدَه اُوسْتِنَه اَصَّسَلَرْ قَانْ
اُوكْسُرْمَكِنْ وَبُوغَزْدَنْ اُولَانْ وَمَعِدَه اَغْرِسِنِي
دَفْعْ اِدَرْ مُجَرَّبْدُرْ اَكَرْ سَكِزْ اَرْپَه اَغْرِي زُمُرُّدِي
سُودِلَه اَزَلَرْ يِلَانْ وَعَقْرَبْ صُوقْنَلَرَه وَاَغُو اِچِنْلَرَه

ودخی سنك مكی ادلو بر طاش واردر الدخی هیچ
وجهله زمرددن سچلمز الا انكله كم زمردك
جرمی یومشقدر تیز ازیلور وسنك مكینك
جرمی قتیدر كیچ ازیلور وهم یشل رنكنه زجاجی
فرعونی ومینا غش ایكیسی بعینه زمرده بكزرلر
هیچ وجهله سچلمزلر انكله كم ایكیسنك دخی جرمی
قتیدر تیز ازلمزلر بلكم هیچ ازلمزلر وهم زحمتله
اكلنورلر زمرد حالی خلافنجه در وزمرده بكزر
طاشلردن بری یصبب ویشل یشمدر ویشل
یاقوتدر ودخی بولره بكزر یشل وشفاف
طاشلردر حاذق جوهری زمردی نشانلریله
قلان جواهردن شبهه سز سچرلر آیورورلر اما
زمردك فوایدی جمالی ایدر اكر زمردی زعفرانله

ازلر

كوزى زبابى زمرده طوش كلسه فى الحال كوزلرى
بطليب چقر تغاستى ايدر خالص زبابى زمردى اغج
اوجنه مومله بركتدم افعى بلا نه يقين ايلتدم قچنكم
زمردى كوردى قچمغ استدى قچمادى كوزلرى
بطلدى چقدى صوبى بوزنه اقدى بو خاصيتى كوزمله
كوردم دردى وبوزبابنيك بر دخى خاصيتى اولدركه
قچنكم دبينه موم ويا مومه بكزر نسنه يپشدرلر
رنكى وصوبى وشعاعى ارتوق كورنور واول كركم
زمرد معدننده الماس ادلو بريشل طاش
چقرلر بعينه زمرده بكزر هيچ وجهله بو الماس
ادلو طاش زمرددن سچلمز الا انكله الماسك
دبينه نسنه يا پشدرجق رنكى اوللين اولمز
بلكم قرلغه صرولغه ميل در زمرد حالى خلافنجه در

آکا فضی دیرلر لیکن زمردک رنکی برد وزنه المق
آز بولنور ویا هیچ بولنمز شمس الدین بلخی ایدر زمرد
انواعنک یکرکی ظلمانیدر واندن صکره فریابیدر
واندن ریحانیدر وسلق جمیع اصنافندن ادنادر
وقیمتی آزدر مرصعدن ارتق نسنه یه لایق دکلدر
اوچنجی فصل زمردک طبیعتن وخواصین بلدرر وقیمتن
بیان ایدر محمد بن زکریا حاویده ایدر زمرد باردر
اوچنجی درجده ویابسدر اولکی درجده ارسطا
لیس ایدر زمرد انجودن بارد ویابسدر اما
خاصیتلری خواجه ایدر زمرد دکنکه درو زنه
بینی دز الده صیقل وسموز کورنر ویومشق کورنر
تیز اکلنر اوده دوکمز بلخی ایدر زبرجد زمردک
خاصیتلرندن بری اولدر که تجنکم افعی بلانک

کوز کویه بکزر دردنجی ظلماتیدر بو بر زمرددرکم
اسکندر بو نوعه زمردی ظلماتدن چقردی
رومیلر قتنده مرغوبدر بو نوع زمرد اکرچه
کرکنجه یشل وابدار اولور ولیکن اورتسی قرمطوق کورنور
بشنجی ریحانیدر ذکر اولندی التنجی صابجیدر
بو ادم معدننیدن چقرنه منسوبدر یدنجی بحریدر
دکز صوی رنکنه بکزر سکزنجی صابونیدر ایدرلر
صابون کبی یومشق وطاینجقدر طقوزنجی آسیدر مرسن
یبرغی رنکنه بکزر اوننجی کراثیدر و بو جمیع
انواعک ایوسی اولدرکیم زمرد کرکنجه یشل
وابدار وصافی اولا وهم اسکی اولا وممسوح اولا
زمردک اسکیسی یکیسندن یکدر خصوصا کیم
اوزن اولا وهم آلت مجوف اولا اول وقتن

تشعیر اولدرکم ایچنده قل کبی انجه برقلر اولا اکنجی
نوعه ریحانی دیرلر رنکی ریحان یپراغنك رنکنه
بکزر فایده ده و بهاده زبابیدن ادنادر اوچنجی
نوعه سلقی دیرلر چوکندر یپراغی رنکنه بکزر
قیمتده بو ریحانیدن ادنادر دردنجی نوعه صابونی
دیرلر رنکی صابون رنکنه بکزر و بو سلقیدن
ادنادر و بو نو نوع زمردك ابوسنه عرابی دیرلر
بو بر زمرددرکیم عرب و حجاز یوره لرنده بولنور
رنکی طونوق اقدر وزبابی زمردك تیلوسی اولدرکم
رنکی بر دوزیه و برابر اولمیه و هم ایچنده تشعیر
وشقوق و مختلف رنکلر اولور خواجه ایدر زمرد
اون بر نوعدر اولکی سلقیدرکیم ذکر اولندی
اکنجی نوع زبابیدر اوچنجی صیقلیدر صیقل لنمش

معدنلری چوقدر بر معدنک آدی شنده در و برینک
آدی نکا بوردر و برینک آدی قرع قاریدر و برینک
آدی وادی الشاتدر بوکا وادی الشاذ انکچون
دیدیلر کم ایچنده بقردن بر قوین صورتی بولندیدی
و بو معدنک زمردی قلان معدنلرک زمردندن
یک و بو یوکدر و زمرده هندیلر ارتق بها ویردکلر
رغبت ایدرلر انکجی فصل زمردک اصنافن و هم
ایوسن یتلوسن بیان ایدر تنغاشی ایدر زمرد درت
نوع او زره در اولکی نوع زبابی درلر یشل زمرددر
رنکنده صوننده و شعاعنده هیچ نقصان و خلل
یوقدر باغچلرده کی یشل سکله بکزر زمردک بو نوعی
قلان انواعندن یک و چوق فایدهلودر خصوصا کم
ابدار و شفاف اولا و هم ایچنده نشعیر اولمیه

سوادن اراسنده تخوم ادلو بر بويك واوزون
طاغدر توبرق وايدرکر اول طاغی زمرد اچون
قزدقلرنده اول طلق ادلو بر قره طش چقر اول
طاش اوده برغورلرکر کنجه قزدررلر چقررلر
مرقسيناس ذهبی اولر واول طاش چقدقده صکره
ينه اول قدر قزدررلر کم يومشق طلاغه قرشمش
قزل توبرق چقر زمرد اول توبره غك اچنده
چای طشلری کبی يرلو وفقلو قاشلر بولنر و
اولر کم قزدقلری يرده زمردلر بولنور اول
طمرلردن بويك پاره زمردلر چقررلر انلردن
قدحلر وبوزك قشلری ودوکمر وبجق صبلری
دوزرلر معز الدين ايدر زمرد معدنی قوسندن
واستوادن اوته اون کوناك يولدر واندن زمردك

معدنی

کرکنجه قرشدر بر دخی طبخ ایدر ایچندکی کبدجك
رطوبتی شویله کرکدرکم اجزاسنده یبوست
وطمرلرنده کثافت وغلظ برحدّله حاصل اولرکم
انی هیچ وجهله اودارید مز وبو ایکی رنك بربرنه
قرشمقدن وجرمنه بر دخی طبخ حاصل اولمقدن
جوهرك رنکی یشل اولر وبو طریقله حاصل اولن
یشل رنکلو جوهره زمرّد دیرلر وجالینوس بلینوس
ایدرلر صنعتیله زمرّددن یاقوت دوزرلر
نتکیم کمشدن آلتون وبقردن کمش دوزرلر
زیرا طشلرك اصلی یاقوتدر نتکیم آلتون قلن
احسامدن بینك اصلدر اختلاف همان صورتلرنده
در اما زمرّدك معدنی تیغاشی ایدر بو فنّك
مشایخ ایدر زمرّد معدنی اسواندن اوته مصرله

اکدرلو جوهردر بربرنك غیریدر برنه زمرد
برنه زبرجد دیرلر زبرجد زمرددن یکدر لکن
از بولنور تیفاشی بلینوسدن نقل ادر زمرد
ابتداء یاقوت اولسه کرکدی وهم بغلنبطاش
اولدوغی وقتن یاقوته بکزر قزل وشفاف
طاشدی لکن معدننده چوق طورمقدن واوزرینه
کنش حرارتله یبوست غالب اولمقدن طشی یوزینه
غلظ وکسافت وسواد عارض اولدی ایچ یوزی
همان برقرار سابق قالدی وبو ایکی رنك بربرنه
قوشمقدن جوهره اسمانجونی رنك عارض اولور
وبو رنك طاشه عارض اولدقدنصکره نجنکم
یرنده چوق طورسه کنش حرارتی اوزرنه اعتدا
لله غلبه ادر ارقن ارقن قیندراکسی بربرنه

کربه

واكر وزنده بوچق دینار اولا قیمتی اون ایکیدن
اون بش دیناره دکن در **اكر** بش دانك اولا قیمتِ
اوتوز دینار در **اكر** بر مثقال اوله قیمتِ اللی
دینار دن التمشه دکن در **یاقوتك** قلان انواع
صرو یاقوتك یارو بهاسنه در **واق** یاقوتك
بر درهمی اوچ درهم بلور بهاسنه در آرتوغه
المزلر **اوجنجی باب** ذمرّد احوالن بیان ایدر و بو باب
اوچ فصل اوزره در **اوّلکی** فصل ذمرّدندن
اولدوغن و نته اولدوغن و نیرده اولدوغن
بیان ایدر **فاراي** ایدر زمرد و زبرجد ایکیسی
بردر عجم زمرد دیر عرب زبرجد دیر **خواجه**
ایدر اعلاسنك اك ایوسنه خالصه زبرجد
دیرلر غیرنه زمرّد درلر **تیغاشی** ایدر ایکیسی

قیمتی بغداد شهرندن شویلکیم مصرده چوق تفاوت
ایتمیه آلت مثقال مغربی آلتوندر و بر درهم یاقوتك
قیمتی اون آلت دینار در و بر مثقال و ثلث مثقال
یاقوتك هر بر قیراطنه اوچ بوچق دینار بهادرلر
کوندرنه و صولرنه کوره آرتق اکسك اولور واولرکم
بر مثقال خالص بهرمانی یاقوته یوز مثقال آلتون
قیمت ویررلر وصارو یاقوتك بر درهمنك قیمتی ایکی
دینار در وازرق وزینی یاقوتلر قجنکم صفاتلرنده
کامل اوللر وهم وزنده بر درهم اوللر قیمتلری
دردر دینار در واق یاقوتك بر درهمی بر دیناره
در خواجه وابو ریحان ایدرلر صارو یاقوت قجنکم
ایو و نورلو و شفاف اولر رنکی مشمش ویا معصفر
اولا اکر وزنده ایکی دانك اولا بهاسی اوچ دینار در

وکلد

قیراط درت یوز دینار در ابوریحان ایدر قزل یاقوت
خالص بهرمانی و یا رمانی اولسه هم رنکی صوبی
یرنده و ممسوح اوله عیبی اولمیه بوجق مثقال
اولا بهاسی بیك دینار درر دیرلر **واکر** وزنی بوجق
مثقالدن ارتق اولا اول وقتن اکا بها اتمزلر
الان صتان اراد تلرنه کوره آلورلر صترلر **وارغوانی**
وخمری یاقوتلر بهرمانی یاقوت بهاسنك نصفنه درر
ولحمی وکلناری بهرمانك عشرنه ویا نصف عشرنه
درر **وردی** کلنارك نصفنه درر **وطاوسی** وقجنکم
طراوتلو اولا رمانی بهاسنك عشرنه اولا **واسمانجونی**
وکحلی طاووسنك نصفنه درلر **ولاجوردی** وقره
مطو یاقوتلر کحلی بهاسنك نصفنه درلر **تیغاشی**
ایدر بوجق درهم خالص بهرمانی یاقوتك مشهور

یدی یوز دیناره دکن بها ایدرلر واگر وزنی بر مثقال
اولانك دیناردن ایکی بیك دیناره دکن بها ویررلر
وبعضلر ایدرلر اگر خالص ایو بهرمانی ویا رمانی وزنی
بر دانك و بر قیراط اولا اوتز دیناره بها ایدرلر واگر بر بچق
دانك اولا اللی دیناره بها ویررلر واگر بر دانك اوچ قیراط
اوله بهاسی التمش دینار درلر واگر وزنی ایکی دانك اولا بهاسی
سکسن دینار درلر واگر وزنی ایکی دانك و بر قیراط اوله بهاسی
یوز دینار درلر واگر وزنی ایکی دانك اوچ قیراط اولا بهاسی یوز
اللی دینار درلر واگر وزنی اوچ دانك بر قیراط اولا بهاسی
ایکی یوز یکرمی دینار درلر واگر اوچ بوچق
قیراط اولا ایکی یوز التمش دیناره درلر
واگر اوچ دانك و اوچ قیراط اولا
اوچ یوز دینار درلر و درت قیراط

تخمینیدر تحقیقده کل زیرا اصل قاعدهسی یوقدر **خواجه**
جوهرنامهسنده ایدر قزل یاقوتك صوبی و شعاعی
کمش صحیفه اوزرینه واقع اولمش بر قطرهیش قانوڭ صونیه و
شعاعنه بکزرسه اکر یاقوت بهرمانی و یارمانی اولا وهم
رنکی صوی و لحدّله برزنه اولا کم التنه طوتمغه یاریه
وزنی برقیراط اوله اوچ دینار التونه بها ادرلر **واكر**
ممسوح اوله وهم ایو اوله اکی اولقدره بها ادرلر **واكر**
وزنی بوچق دانك اولایدی دیناردن اون دیناره دکن
بها ادرلر **واكر** وزنی اوچ قیراط اولا اون بش دیناردن
یکرمی دیناره دکن بها ادرلر **واكر** وزنی بردانك اولا یوز
اللی دیناردن اکی یوز دیناره دکن بها ویررلر واكر وزنی
درت دانك اولا اکی یوز دیناردن اوچ یوز دیناره دکن
بها ویررلر واكر وزنی بش دانك اوله بش یوز دیناردن

بولقلر اوداجندن كومكر اول قدر صبر ایدلركیم
اود تمام صویه بس چقاره‌لر توبر قلرن كدره‌لر
یاقوتی چقره‌لر بغایت صولو وطراوتلو اولمش
اولور **فصل چهارم** یاقوتك قیمتلرن بیان ایدر
تیغاشی ایدر جواهرك هر برسنده اختلاف و
تفاوت اولمق ایكی سببدن اولور برسبب خارجیدر
و برسبب داخلیدر سبب خارجی اولدركیم بازار
كساد اولا و یا اولمیه جواهره رغبت اوله و یا
اولمیه معدنلر یقین اولا و یا ایراغ اولا از
بولنر و یا چوق بولنر اولا وسبب داخلی اولدركم
جواهر ایو اولا و یا یتلو اولا ایری اوله و یا اوفق
اولا مذكوراتی بیلمكدن جواهرك بهاسنك تفاوتی
بیلنور و بوندندر ایدرلر جواهره قیمت وضع ایتمك

تخمن

اما اول نسنه لركیم یاقوته جلا ویررلر **خواجه** ایدر
اللر جزع یمانی كرج اولنجه یقلر واول كرج صوده
قوبی ازلر و یوزك قاشی یاقوتلری اول صویه
بندرب بقر صحیفه اوستنه اولقدر سورتلركیم
طراوت یرینه كله ودخی بر درلو جلا ارمنی زاكیله
وقلقند صویله اولقدر یوغره لركیم یوره كر كبجه
خمیر اولا پس اله لر رنكی طراوتی كتمش یاقوتی
بر كیجه اچنده قویلر واو كیجه بو خمیر بوردۀ ارمنی
ایله قالك صویلر واوستن طین حكمت برله بینه
قالك صویلر كولكده قوردلر وچونكم تمام قورر
تنورده اولقدر اود یقلر كم انكله اتمك
بشر اوله واولقدر صبر ایده لركیم اول اودك
قوتی وسورتی تمام كیده كتدكدن صكره اول

جمالی فرح نامسنده ایدر یاقوته چوق باقنك
دایم یوزی قزل اولور اگر کی یوزنه صورولق دخی
دشمش اولسه **اما** صارو یاقوتك خاصیتلری **شمس الدین**
بلخی بلخی ایدر هر کسنه کیم صرو یاقوتدن یوزك
دوزه واول یوزکی دایم برمغنده کوتره یرقان
علتندن امین اولا واستسقای کدرر **تیفاشی** ایدر
صرو یاقوتی بلسنده کوترنلر احتلام واقع اولمز
ویاخود از اولور واگر صرو یاقوتی صوده کرکنجه
اووه لر اول صوبی اغو اجنلره اچوره لر اغو کار
قلمیه **ونیلی** یاقوتی بلسنده کوترنلر ایو دوشلر
کورر وهم تعبیری ظاهر اولور **بلخی** ایدر جمیعی
یاقوتلر ایودر بلسنده کوترنلره برق وصاعقه
اثمز یورکه قوت ویررلر نشاطلرن ارتوررلر

فایده ایدر حرارتن ونشاطن وقوتن ارتورر و
قانی پاك وصافی ایدر واویشمشنی کیدررمبالغه
ایدبدررلرکیم اکر قزل بهرمانی ویا رمّانی
یاقوتی اولیه نعلسکر قانی کیج صوغلر وهم اغولرك
مضرّتن یورکدن دفع ایدر واکر کوز اوتلرنه
کرسه نورن ارتورر وطمرلرن برك ایدر و
صحّتن سقلر شمس الدّین ایدر قزل یاقوته بقمق واندن
شراب اچمك وطعام یمك یورکه قوّت وفرح
بغشلر کوز نورن ارتورر وایدرلر اسکندر چین
ولایتنه واردقده خاقان اکا قزل یاقوتدن برجام
کتوردکم یتمش درهم سوجی الوریدی اوجامدن
برکز سجی اچردی برکون برکیجه نشاطی وفرحی کیتمز
ایدی وایدرلر کیخسروك جامی رمّانی یاقوتدن ایدی

حکیملر ایدرلر قزل یاقوتی یوزک قاشنده و یا حمایلنده بله کوترنلره وبا و طاعون علتی واقع اولمز و صاعقه‌دن امین اولرلر کوزلرده و کوکللرده عزیز و شیرین کورکورلر خصوصا بهرمانی و یا رمانی یاقوت اوله **ارسطالیس** ایدر هیچ بر غرق اولمش کوردمکی یوزکنک قاشی قزل یاقوت اولمش اولا **شیخ** جوهری ایدر هندیلردن اشتدم یاقوتی بله کوترنلرک فرحی و قوتی ارتر و هم هندیلر ایدر قزل یاقوتی اغزده طوتمق یورکه قوت و فرح ویرر غصه‌یی ملالتی خاطردن کدررر صوسزلغی قندررر خصوصا بهرمانی و یا رمانی یاقوت اولا **خواجه** ایدر قجنکم قزل یاقوتی مفرح معجونلره قویسلر یورکه کرکنجه

اسمانجونی یاقوت برغرکر کورلر کیم صونقدر ارتدی
نشان ایدرلر واندن صکره فلان جواهری بربر
چناقدغی صویه اولقدر برغزلرکم نشاننه ایرشه
وچونکم هربری نشاننه ایرشدی چقررلر طرتر لر
اوزانن تحریر ایدرلر یدنجی خاصیت اولدرکیم قجنکم
یاقوتی اغزه برغورلر برودتی بر زمان اغزدن
کتمز واندن صکره اضمغه بشلر خصوصا یاقوت
بهرمانی ویارمانی اولا وبو خاصیتلر قلن جوهرده
بولندر خواجه ایدر کرکنه وکوسر وبیجاده ولعل
اکرچه قزل یاقوته بکزرلر لیکن کرکنه وکوسراوده
دوتمز یاقوت دوتر ولعل مبرده کلور یاقوت
کلمز وبیجاده اکرچه اوده دوتر واکلنز لیکن وزنده
خفیفدر تابله سن یکلمیه سن اما یاقوتک قایده لری

وزن طقسان التی مثقال اولور واکر لعل اولا وزنی
طقسان مثقال ایکی دانك بر قیراط اولور اکر زمرد
اولا وزنی التمش طوقز بوچق مثقال اولور اکر
لاجورد اولا التمش بش بوچق مثقال و بوچق دنك
اولور اکر عقیق اولا التمش دورت مثقال و درت
دانك و بر قیراط اولور واکر جزع و یا بلور اولا
التمش اوچ مثقال اوچ قیراط اولور واکر زجاج
فرعونی اولا التمش ایکی مثقال و بش دانك و بر
قیراط اولور و بو اوزان اوزره اولر جوهر جثه
لرنك برابرلکی صو ایله بولنور یعنی یوز مثقال
اسمانجونی یاقوتی اورتجك صوی مثلا وزن ادکر
بر مناسب چناغه قویلر کوره لر کیم صو چناغك
نیرسنده دراندن صکره اول صویه یوز مثقال

چقر هیچ حرارت اولمز **التنجی** خاصیت اولدر کیم
یاقوت وزننده قلان جواهردن اغردر قچنکیم
مقدارلری وجثه لری برابر اولا خصوصا اسمانجونی
یاقوت اولا **خواجه** وابوریحان ایدر برمثقال وزن
اسمانجونی یاقوت جثه سی ونیش بوحق داکدن بر
اربه اکسک وزن لعل جثه سی ودرت دنک
برقیراط وزن زمرد جثه سی ودرت دنک اوچ
اربه وزن لاجورد جثه سی ودرت دنک وزن
انجو جثه سی ودرت داکدن برقیراط اکسک عقیق
وبسد جثه لری ودرت داکدن ایکی اربه اکسک
وزن جزع وبلور وزجاج فرعونی جثه لری مقدارده
برابردر درلر بری برندن ارتوق اکسک دکلدر
مثلا قچنکم اسمانجونی یاقوت وزن یوز مثقال اولا

اِسْتَسَکَرْ عِلَاجِی اُولْدُرْکِمْ یاقُوتِ اُودَه بِرَاغَکَرْ

قِزْدُقْدَنْ صُکْرَه اُوزَرِنَه صُوسَپَلَرْ وَ یاچِقَرُبْ

صُویَه بِرَغَلَرْ. بِرْ قَلِچْ کَرَّه بُو عَمَلِی مُکَرَّرْ اِدَه لَرْ

یاقُوتِ یُومْشَتُورْهَاوَنْدَه دُکُوبْ سَحْقْ اِتْمَكْ قَابِلْ اُولُرْ

ویاقوتك قَلَانْ اَنْوَاعِنُكْ هِیچْ بِرِسِی اُودَه دُیمَزْ اُودَه

کِرْدُکْلَرِنْدَه رَنْکْلَرِنْ دُوکَرْلَرْ خَرَابْ اُولُرْلَرْ آقْ

یَاقُوتْ طَاشِنَه بَکْزَرْ اُولُرْلَرْ وَ اَکَرْ بِرَزْ اُودْدَه

آرْتُوقْ قَلْسَلَرْ کِرَچْ کِبِی اُوفَنُبْ پَارَه پَارَه اُولُرْلَرْ

لَکِنْ صَرُو یَاقُوتُكْ تَحَمُّلِی اُودْدَه غَیْرِسِنْدَنْ اَرْتُقْدُرْ

وَهَمْ رَنْکِنْ کَجْرَكْ دُوکَرْ بِشِنْجِی خَاصِیَّتْ اُولْدُرْکِمْ

یَاقُوتْ اُودْدَنْ چِقْدُقْدَنْ صُکْرَه قَلَانْ طَشْلَرْدَنْ

تِزْصُوو رْخُصُوصَا کِیمْ بَهْرَمَانِی قِزِلْ یَاقُوتْ اُولَا وَ

بَعْضِلَرْ اَیدُرْلَرْ قِزِلْ یَاقُوتْ اُودْدَنْ چِقْدُقْدَه صُوقْ

وحسنی ارتر واکر قزل یاقوتدن قزل بنکلر اولا
اول یاقوت اوده چوق دورمغله بنکلرك قزللغی
یاقوتك جرمنه یایلور جمیعسنك رنکی دوز و
آری و شعاعلو اولور واکر بو اوده کرن قزل یاقوتك
بنکلری قره اولا اوده اول قره بنکلرن کدرر
رنکن آری و نورلو و صولو ادر دردنجی خاصیت
اولدر کم قزل یاقوتك اوده کردکن رنکندن
طونرق اولور و چونکیم اوددن چقدی ینه
رنکنه کلور بلکم حسنی و طراوتی ارتر پس قنقی
قزل یاقوتکم اوده دوزمیه یا اوددن رنکی دوکله
اولدوزمه در یاقوت دکلدور واکر یاقوت اوده
کردکدن صکره حسنی و نوری ارتیه جوهرلکن
قتنده مرغوب اولر واکر علاج ایچون یاقوت یومشمق

ازدر **وآق** یاقوتك طبیعتی قلان یاقوتلردن ابرد وارطبدر **اما** اول خاصیتلر ونشانلر كه یاقوته مخصوصدر غیرنده بولنمز جوهریلر قتنده معروف ومشهوردر التی خاصیتدر **اولكی** خاصیت اولدر كم یاقوتی الماسدن غیری هیچ برطاش دلمز وكسمز ویاقوت الماسدن وعقیقدن غیری طاشلری دلر وكسر پس اگر متقب اوجنه بر زر یاقوت بركنه لر اول وقت الماسدن وعقیقدن غیری جمیع طاشلری دلر **ایكنجی** خاصیت اولدر كم لعلدن غیری هیچ برطاشك شعاعی ونوری وصویی یاقوت كبی اولمز خصوصا كم یاقوت قزل بهرمانی ویا رمانی اوله **اوچنجی** خاصیت اولدر كم قزل یاقوت اوده كرمكله رنكن دوكمز خراب اولمز بلكم رنك

حسنی
١

في الحال اولور وقزل ياقوتك يرمزرغي دنك برود
دي درکیم رنکی آقلغه میل اتمش اولا و یاقمطوا
اولا وکوک یاقوتك یرمزرغی دنك سنوریدر وصاری
یاقوتك یرمزرغی رنك آقلغه میل ایدن صرودر
ویاقوتك یارمزرغی اولدرکیم هیئت وشکلی زیده اولا
اما اچنده تشعیر وسوس ودود اولا فصل سوم
یاقوتك طبیعتن وخاصیتلرن وفایدهلرن و
جلالرن بیان ایدر اما یاقوتك طبیعتی شیخ ایدر
یاقوتك انواعله اگرچه معتدلدر حرارتله
یبوستده لیکن قزل یاقوتك حرارتی ویبوستی
غیردن ارتوقدر وصارو یاقوتك طبیعتی قزل
یاقوتك طبیعتنه یقیندر حرارتله یبوستده
وازرق یاقوتك حرارتله یبوستی صارو یاقوتدن

بو صنفڭ صویی و شعاعی آزدر و ایچی دونقی یوقدر
بلوره بڭزر اق طاشدر بهاسی قلان اصنافدن
اکسکدر بو صنف یاقوتی بلوردن ایکی نسنه ایله
سچرلر بری انکله کیم یاقوت وزنده اغردر بلوردن
وبر انکله سچرلر کیم یاقوت قتیدر اکلنمز بلور یومشقدر
اکلنور امّا یاقوتڭ عیبلری تنغاشی ایدر یاقوتڭ
ایوسن بلمك استینلره کرکلودر کیم ایوسن بلوسندن
سچمکا قادر اولهلر و یاقوتڭ جمله عیوبندن بری
اولدر کیم ایچنده شعره و یا سوس و یا دود اولا شعره
اولدر کیم یاقوت ایچنده برق کبی نسنلر کوزکرا اولا
وسوس اولدر کیم یاقوتڭ چورکی و برتغی اولا ودود
اولدر کیم یاقوتڭ برتلمش یرلرنده قورت طورق
اتمش اولا اول قورتجغنکم یاقوتدن چقر

غالان

وبعضیلر بو صنفه لاجوردی درلر زیرا رنکی
لاجورد رنکنه بکزر قلان اصنافندن یکدور
ایکنجی صنفه اسمانجونی درلر رنکی کوک رنکنه بکزر
بو صنف طاووسیدن ادنادر اوچنجی صنفه کحلی
درلر رنکی اصفهانی سورمه رنکنه بکزر جوهریلر
قتنده مرغوب رنکدر اسمانجونیدن ادنادر دردنجی
صنفه نیلی درلر کبود رنکنه بکزر کحلیدن ادنی در
بشنجی صنفه زیتونی درلر زیتون رنکنه بکزر
آلتنجی صنفه سنوری درلر رنکی کل رنکنه
بکزر وبعضلر قتنده سنوری زیتونیدن بر قسمدر
دردنجی نوع آق دردر بو نوع ایکی صنف اوزره در
اولکی صنفه مائی درلر بو بر یاقوتدر کیم کرکنجه
آق در وهم صوی شعاعی چوقدر ایکنجی صنفه دیه درلر

مشمش درلر رنكى زردالو رنكنه بكزر بو صنف
درصرو ياقوتك ايوسيدر ايكنجى صنفه معصفر درلر
رنكى اصپور يپراغنك رنكنه بكزر مشمشدن صكره
قلن اصنافدن يكدور اوچنجى صنفه نارنجى درلر
بو صنف معصفردن صكره مرغوبدر دردنجى صنفه
زعفرانى درلر مرتبده نارنجيدن ادنادر بشنجى
صنفه تورنجى درلر زعفرانيدن ادنادر
التنجى صنفه براق درلر رنكى اويمش قورشون
رنكنه بكزر كيم اچنده آز صرولق اولا تورنجيدن
ادنادر يدنجيه تبنى درلر رنكى صمان رنكنه
بكزر بو صنف جميع صنفدن ادنادر ايكنجى نوع
ازرقدر بو نوع التى صنف ازدر اوّلكى صنفه
طاوسى درلر رنكى طاوس رنكنه بكزر

وصفه

وَانْدَنْ صُكْرَه ارْغُونِيدُرْ وَانْدَنْ صُكْرَه خَمْرِيدُرْ
وَانْدَنْ صُكْرَه لَحْمِيدُرْ يَعْنِي رَنْكِي تَازَه اَتْ رَنْكِينَه
بَكْزَرْ وَانْدَنْ صُكْرَه خَلِّيدُرْ سِرْكَه رَنْكِنَه يَاقُوتْدُرْ
اكنجى نَوْعْ صَرُو يَاقُوتْدُرْ وَبُو نَوْعَ يَاقُوتْ
يَهُودِيلَرْ وَرُومِيلَرْ قَتْنِدَه كَرَكْنِجَه مَرْغُوبْ وَمُكَرَّمْدُرْ
تيغاشى اَيدُرْ بُو نَوْعْ يَاقُوتْ اُوجْ صِنْفْ اُوزْرَه دُرْ
اَوَّلْكِي صِنْفَه رَقِيقْ دِرْلَرْ بُو صِنْفْ يَاقُوتْ كَرَكْنِجَه
اَبْدَارْ وَشِعَاعْلُو اُولُورْ رَنْكِي صُمَانْ رَنْكِنَه بَكْزَرْ
قَتِي صَرُودَه كَلْدُرْ **اكنجى** صِنْفَه خُلُوقِي دِيرْلَرْ بُو صِنْفِكْ
رَنْكِي وَصُوِي وَشِعَاعِي اَوَّلْكِيدَنْ اَرْتُقْدُرْ **اوچنجى**
صِنْفَه جُلْنَارِي دِيرْلَرْ بُو صِنْفُكْ رَنْكِي وَصُوِي وَ
لَطَافَتِي قَلَانْ اَصْنَافْدَنْ آرْتُوقْدُرْ **خواجه** اَيدُرْ
صَرُو يَاقُوتْ يَدِي صِنْفْ اُوزْرَه دُرْ اَوَّلْكِي صِنْفَه

عراقیلر رمّانی خراسانیلر بهرمانی درلر **تیغاشی**
آیدر. بهرمانڭ آك ایوسنه رمّانی درلر میا
نسنه بهرمانی ادناسنه ورسی درلر ورسی حقیقتده
بهرمانیله خمری ارسنده بر رنکدر **اوجنجی**
صنفه خمیری درلر رنکی سوجد نکی کبی مرکبدر
از کدوراتله چوق حمرتدن و بونڭ آك ایوسی
ارغوانیدر ادناسی وردنڭ اعلاسیدر بو صنف
یاقوت رمّانیدن مرغوب و بهالودر **دردنجی** وردی
دیرلر خواجه ایدر. بو صنف یاقوتڭ رنکی قزل
کل رنکنه بکزر **تیغاشی** ایدر خیری چچکنڭ
رنکنه بکزر و بو صنفڭ ادناسی اقلغه مایلدر
و اعلاسی خالص وردیدر **خواجه** ایدر قزل یاقوتڭ
آك ایوسی بهرمانیدر و اندن صکره رمّانیدر

وانزة

وبو نوع درت صنفا اوزره در اولکی صنفه بهرمانی
درلر رنکی اصپور چچکنک رنکی کبی آری و آچوق
و کلر قزلدر رنکنده هیچ عیب و نقصان یوقدر
شمس الدین بلخی ایدر بهرمانی کلنار رنکنه بکزر یاقوتدر
و بو رنکک آدناسی خمریدر اعلاسی بهرمانیدر
اکنجی صنفه رمّانی درلر رنکی اکشی نار دانسنک
رنکی کبی قزل و صافی و شفاف و نورلو اولور و هم
شعلسی اود شعلهسنه بکزر و بو صنف دخی بهرمانی
کبی مرغوب و بهالودر خواجه ایدر یاقوتک اک
ایوسی بهرمانی و اندن صکره رمّانیدر شمس الدین
بلخی ایدر اک ایوسی رمّانیدر زیرا کیم عزیزلو
جوهردر و اندن صکره بهرمانیدر ابو بجانی
ایدر اکسنک مسماسی بردر مناقشه تسمیهدر

وایدرلر انده بر طاغ وردر اکا **جبل البرق** درلر
کنش اکا طوقنجق یلدرر ایدرلر قزل یاقوت اول
طاغک التنده در **شمس الدین** بلخی معرفة الجواهر ادلو
جوهرنامسنده ایدر یاقوتک معدننده قومندن
ایکی روایت نقل ادرلر بری اولدرکیم ایدرلر
یاقوتک معدنی یوقدر و بو متداول اولان
یاقوتلر سکندر ظلماتدن چقرمشدر ودخی
بر روایت اولدرکیم یاقوتک و زمردک معدنی
جزایر خالداتده و یونان دکزنده در صو التنده
قلمشدر و بو روایت اولکندن اصحدر **ایکنجی فصل**
یاقوتک رنکلرن انواعلریله بیان ایدر یاقوت
درت نوعدر اوزره در اولکی نوع قزلدر و بو نوع
قلن انواعدن مطلوب و مرغوب و بهالو اولور

بعضسی کرکنجه قزلدر وبعضی اندن ادنی در و
بعضنک حمرتی طمرطمردر وبعضنده یل ویرق
ویخ وبلجق کیر باس بولنور واولکیم اچنده اغج
چورکی کبی یرلر بولنور چوهریلر اکا ریم دیرلر
متقبله کدرلر واکر کدر مسکر یاقوتی بوزر
خراب ایدر واشتدم مصردن برکونلک یولده طرا
ادلو یرده یاقوت معدنی بولندیدی واندن خردل
کبی ودخی بویک یاقوتلر چقدیدی ینه بتدیدی
وجواجه جوهرنامه سنده ایدر یاقوت هندوستاندن
کلور بعضسی بخاردن وبعضسی سیلاندن وبعضسی
راهوندن وبعضسی ومندریدن کلور اومندری
حوز ولایتنک اوتسیدر سرندیب قبضنه کاهیدر
وصارو یاقوت وکحلی یاقوت حدیدکراندن کلور

طالعنجه آررلر بولورلر و پاره پاره راهون آتکنده
بره غورلر و راهونده کرکسلر چوغ اولور اول کر
کسلر ازرلر اول اتلری الورلر یمکچون طاغه
چقرلر و طاغده کرکسلر اول آته چقرلر برندن
قپرلر بره دوشرلر ینه الورلر و اول قپدقلرنده
بره دوشردکلرنده آته فی الحال جواهردن نسنلر
یاپشور و صکره بری اول کرکسلردن آتی قپر
آشاغه ازبیر و اولیدکلری یرلرده آررلر
نصبلرنه کوره جواهردن بولورلر و اولرکم
بو جزیره نك توپرغنده و بلچغنده و کوللرنده
یاقوت بولنز لیکن راهونده کی یاقوت کبی رنکلو
و صولو و شفاف و صافی اولمز و هم بو جزیره دن
چقن یاقوت راهون یاقوتی کبی بردوزیه دکلدر

آدم علیه السلام اوچمقدن چقدقده اولطاغه
اندی چوق کوز یشلری دوکدی حضرت حق جل وعلا
آدمك علیه السلام قدمی برکاتندن حضرت حق جل
وعلا اول طاغی بو جواهر معدنی قلدی واول
طاغه هیچ کمسنه چقمز دیدك زیرا اول طاغ قتی
یوجه دور وهم اوزرینه چقمغه یول یوقدر وهم
اول طاغك اتکلرنده دره لر وصولر وار منکر
و بویك اغاجلر واردر وبونلرك ارالرنده بویك
یلانلر یرلنمشدر بولدوغی آدمی وحیوانی یودرلر
اغاجلره کندولرین اول حدله برك صررلرکم
یدکلری حیوانك کمکلری اچلرنده صنور هضم اولر
بو سببلردن هیچ کمسنه اول طاغه چقمز پس بزه
ایرشن جواهری یغمور یغدقده سیل اندرر طالعلو

رنكی قزللغه میل ادر و اكر رطوبتسه طاشك
رنكی اقلغه میل ادر و اكر یبوست اسه طاشك
رنكی قره لغه میل ادر اما یاقوت معدنی تیغاشی
ایدر سرندیب جزیره سنده اوته قرق فرسنك یولده
بر بویك جزیره واردر اكا بحیران درلر و اول
بحیرانك اینی و اوزونلغی تمام الكمش فرسنك در
و بو جزیره ده بر بویك طاغ واردر كیم اكا هیچ
كمسنه چقمه مشدر و هم چقمز یاقوت الماس و بنفش
اول طاغده در و اول طاغك ادی راهوندر
و ایدرلر اول طاغك طشلرینك بعضی یاقوتدر
و بعضی الماسدر و بعضی بنفشدر چنكم اول
طاغه كونش طوقنسه بو جواهرك شعاعی هر طرفه
دوشر و اول شعاعه برق راهون درلر و ایدرلر

غلبه ایتسه اولقتن طشك ایچی قزل و طشره‌سی
قره صغو اولور ضروری ایچندکی شعاع طشدن اوزر
و ایکی رنك بر برینه قریشور و بو ایکی رنك بر برینه قریشمقدن
طشك رنکی آسمانی کوز و کور یعنی کوك رنکنده
اولور عجم کوکه آسمانی دیر **وبعضیلر** ایدرلر رطوبت
بغلنوب صرو یاقوت اولجق وقتن اوزرینه برودت
غلبه ایدر ایچ یوزی صرو طاش یوزی قره اولور
و ایکی رنك بر برینه قریشمدن طاشه آسمانی رنك
حاصل اولور **بلیناس** ایدر جمیع طشلر معدنلرنده
یاقوت اولمغه مستعد اولمشلر ایدی موانع طریقلرنده
واقع اولدوغیچون یاقوت اولمدیلر استعداد
لرینه کوره دخی درلر طاشلر اولورلر و بو طاشی
یاقوت اولمغه مانع اولان اگر حرارتسه طشك

حرارتی اوزرینه اولحدیلکه غلبه ایده کم اچنده
هیچ رطوبت قومز عنفله قیندر طشه دوندرر
اولوقتن اولنغلکن طاش قزل یاقوت اولور
حرارتنه وقیندوغنه کوره اولور واکر بوصونک
رطوبتن کدرن وعنفله قیندوب طاشه دوندرن
حرارت حددن طشره اسی اولمیه اول وقتن بغلنن
یاقوتک رنکی صرو اولور واکر بوصویی طاشه
دوندرن حرارتک اثری اعتدالله اوله اولوقتن
بغلنن یاقوتک رنکی اق اولور واکر حرارتکه یبوستک
غلبه سندن طوردغی صوده رطوبت قلمز وصو
کندو طبیعتندن ورنکندن دونز قزرمغه
باشلر وهم یبوست دخی اوزرینه غلبه ایدر
بغلنن قزل یاقوت اولیجق وقتن اوزرینه برودت

غلبه

حدیله غالب اولورکیم طبیعتلرندن و رنکلرندن
وطعملرندن دونرلر. بر پاره اودا اولورلر و بو حالله
یرلره قچنکم رطوبت عارض اولسه دوردغی یرک
حرارتن و یبوستن وهم کنشک حرارتی و یبوستی
بو رطوبت اوزرینه اول حدیله غلبه ایدرلر کیم
رطوبت کندو طبیعتندن چقر هوایه دونمکچون
بخاره دونر وهنوز هوایه دونمدن یبوستا اوزرینه
غلبه ایدر طاش اولور. و بو طاشک نقدر کم طورلری
طار انجه اولسه صوبی و لطافتی اچنده ثابت و پا
اولور و بو طریقله حاصل اولن طاشه یاقوت
درلر و اچندکی لطافته یاقوتک صوبی و نوری
وشعاعی و رواجی و رونقی درلر واکی بو ذکر
اولان یرلرده صوجق طورسه وهم هوا و کنش

پیدار

واندن صکره طنلو صو یله کرکنجه یوبکر کیردن
و پاسدن ارنه اولکی رنکنه کله واکر انجونک
صرولغی طاش یوزنده اولا ایچ یوزنده اولمیه حماض
اکشینک مقطری اوعیبی دفع ایدر صرولغن کدرر مجربدر

اکنجی باب یاقوت احوالن بیان ایدر انواع لریله

بو باب درت فصل اوزره در اولکی فصل یاقوتندن
اولدوغن ونیته اولدوغن ونه طریقله بزه ارشدکن
بیان ایدر بلیناس حکیم سر طبیعت ادلو کتابنده ایدر
بعض یرلره کنشک شعاعنه محاذی اولرلر وهم کنشله
اول یرلرک اراسنده حایل ومانع اولمیه اول
یرلرده کنش حرارتی کرکنجه اثر ادر ورطوبتن
اول حدیله تحلیل ادر کم اچلرنده هیچ رطوبت
قلمز وهم حرارتله یبوست اوزرلرنه اول

حدّیله

پس قدحی اوددن اندره لر اگر اچندکی انجو اغز
دپسه چقره لر اگر اغزمدپسه ینه اندوکی عملی
مکرّر ادرلر واول قدر بو عمله مشغول اولورلر کم
انجولری وشفاف اولا ودخی بردرلو جلا الالر
نشادردن بر قیراط تنکاردن ایکی حبه بوره دن
بر حبّه قلعیدن اوچ حبّه جمیعسی ایرو ایرو دوکلر
دمور کفجیه قویلر اوزرنه کرکنجه صرو سرکه
قویلر بر کرّت کمور اودیله کرکنجه قیندلر و
اندن صکره کفجه اوددن اندره لر صووق صو
اچندن شویله قویلر کم اوتلر صویه ارشمیه
وچونکم تمام صویه اوزرنه برز سحق ملح اندر
انی صونیدن قویلر واندن صکره اول اوتلردن
برزن ایایه قویلر وحبلری انکله کرکنجه اوه لر

ادلو انجونك رنكى مشكدن ويا عبردن بوزلمش
اولا جلاسى شويله دركيم اللر صابون وملح اندارنى
وقوده برابر شيشيه قويلر واوزرنه طتلو صو قويلر
وبو حب ادلو انجولرى شيشيه برغلر كومر اودى
اوزرنده ارقن ارقن قيندرلر ونقدر كم
صابون كوپكلنر كوپكن اللر صوين يكيليه لر
وبو عملى برقج كره اده لر واندن صكره ارى
صويله يويلر انجونك كير ياصى كدر ارينور **وبردلو**
دخى اللر سحق اولمش كافورى جلا ويرجك انجولريله
كتان بزى ايچنده برك بغليلر شيشه قدحه قويلر
اوزرنه اولقدر زنبق يغى ويا محلب يغى قويلركم
ياغ اوزرنه چقه بش قدحى يومشق كومر اودى
اوزرنه اولقدر قورلركيم بش يوزصى صيله

صویلمش محلب وصویلمش صوصم وکافور برابر سحق
ایدلر یوغره لر وبو حبادلوصروا انجولری اچنه قویلر
فند قلین یولقلر ایدلر دموزکنجیه قویالر و
ازرنه اولقدر باچه یاغن قورلرکه یولقلر
اچندن بتا یومشق اودیله ارقن ارقن برزقینده لر
اندن صوودقدن صکره انجویی چقارلر بغایت
اری وصافی اولمش اولور واکر علاج قبول ایدن
انجونک رنکی قزل اولا تازه کچی سودیله برساعت
یویلر واندن صکره الالر چوغان وشب وکافور
برابر یودوکلرکچی سودیله یوغورلر بوذکر اولان
انجولری بو یودقلری خمیرله قلک صویلر اولـ
قدر تنورده قویلرکه خمیر پشه وچونکم خمیردن
چقره لر بغایت اری وشفاف اوله واکر بوحب

انجوی چوردر اوفادر اکثر تاجرلر انجویه مال
دیمزلر و محافظتنه رغبتلری یوقدر زیرا دائم
نقصانده درتکم بیان اولدی   اول نسنلرکه
انجویه جلا ویرر و خرابن اصلاح ادر تیغاش آیدر
تجنکم انجوده عیب بولنسه رنکی و صوی و شعاعی
یرنده اولمسه اول انجوی کنشه قرشو طوترلر
اکر اچنده هیچ وجهله شعاع کورزمیه جلایی
قبول اتمز علاجنه مشغول اولمیلر واکر کونه
طوتجق ایچنده شعاع کورنه جلایی قبول ادکر
سعی ادلر وعلاج قبول ادن انجو اکر اوفق و صروا
اولا انجیر سدنده اول قدر اصلدن لرکم
صرولغی کده اصل رنکنه کله لیکن هر اوچ کونده
بر کره سودی کدرلر یرنه تازه سود قویلر ویا

اون درت کون بیش ترسده کومرلر صکره چقررلر
انجو یرندن صو کبی حل اولمش اولور **فصل دهم** اول
نسنلری بیان ایدرکیم انجونك هیئتن بوزر ورنکن
تغییر ایدر ودخی اول نسنلری بیان ایدرکیم
انجویه جلا ویرر وخرابن اصلاح ایدر **خواجه** ایدر
انجو اصلده منعقد اولمش صو اولدغیچون جوهر
لطیف ونازکدر چوق طورمغله چورر رنکندن
دوز اوده استنه دویمز صررر وکوده اسیسندن
ودردن واکشیلردن ویغلردن وزفردن
وئیش یرده طورمقدن ومسك وکافور وغالیه
کبی ایی قوقو نسنلرله بله طورمقدن وایری
جواهرله بله طورمقدن طراوتی وصویی ورنکی
بوزلور چورر خراب اولور وهم سرکیله نوشادر

اکر انجویی حل ادرلر شویلکیم ماء جراح اولا واول
محلول انجودن برصه طلا ادرلر اولکی طلا ایله یرصی
کدررر **واکر** کوزلك طمرنك انتشارندن صداع
واقع اولمش اوله محلولدا اله سعوط ایده لر صداعی
کدررر **ابن ماسه** ایدر انجو قان طوتر خصوصا بغردن
کلن قانی اولا قچنکم اکی درهمن موافق اوتلرله
استعمال ایدلر وهم دشی اغردر واکر سحق ادوب
صغرلك اجی یغیله اغواچنه ایچورلر فایدسی کرکنجه
ظاهر اوله **ارسطالس** ایدر انجونك حلی شویله درکم
الورلر انجویی سحق ادرلر واندن صکره برنج
اکشسنك صویله کرکنجه قرشدررلر بردفعه قورلر
واول بردقی برنج اکشسنك صویله طولدررلر
واول بردقی سرکه کبو کلك اچنده اصرلر واولکی

اوندرت

ایچمك سودادن اولن خفقان وما لیخولیایی دفع
ادر وخوف وجزع وفزع وعنّین لکی کدرر
معدیی ویورکی قوّتلندرر قانلری صافی ادر
وهم یورکه فرح ویرر وملالتی دفع ادر ودخی
رحمی خلطدن آریدر اوغلنه قلمغه مهیّا ادر نتکم
ابن زهر ایدر انجوی دایمی اغزده طوتمق یورکه
قوّت ویرر و بو عامدر جمیع مزاجه موافق و
مناسب در **ارسطالیس** ایدر انجوی باشده وقولغده
وبوینده کوترنلر جذام علّتی واقع اولمز واکر
واقع اولدن صکره کوترلر وهم کوترمکنه
مداوت اولر علّتی آرترمز بلکه تدریجله دفع
ادر فجنکم دایمی کوترمکنه ومعجوننه مداوت
ادرلر وصوینیدن آرتوق صواجمیلر وهم ایدر

قیمت یدی ایکی بیك دینار در هر بری بیك دینار اولور

فصل نهم انجو فایده لرن بیان ایدر **اسحق بن عمران**
ایدر انجو معتدلدر حرارتده و برودتده و
یبوستده و رطوبتده محمد بن ذکریا ایدر انجو
باردر و یابسدر و بعضلر ایدرلر یبوسته
میل ایدر کوزده کی سکرلری بدل ایدر و نورن
آرتورر جلا ویرر و صحتده سقلر و کوزدن
ظلمت و بیاضی و قرحه و دمعه دفع ایدر قچنکم
مناسب اوتلرله کوزه قویلر و یا مناسب صولرله
اذه لر کوزه چکلر خصوصا بویله و نورلو و اسکی
و هموار اولا مضرتسی اولمیه و هم قوت و تبرق
اراسنده کنتشلن چوق یتمش اولا **اسحق بن عمران**
ایدر انجویی معجونلرده یمك و صویه برغبصوین

کوره اولور پس اگر انجو دانسی بر مثقال وهم مذخرج
ابدار صفاتی یرنده اوله قیمت اوچ یوز دینار در
اگر بو صفتلو دانه ایکی اولا قیمت یدی یوز دینار در
اگر مشتری راغب اولورسه سکز یوز دینار در
اگر ایکی دانه انجو بوچفر مثقال اوللر جمیع صفاتلر نده
اوللر قیمتلری یوز دینار در   واگر هر برینک
وزن ثلث مثقال اوله قیمتلری اللیشر
دینار در واگر اکسك وزن وزن ثلث مثقال
اوله قیمتلری اون دینار در   واگر اکسك
وزن درت قیراط اوله قیمتلری بشر دینار
در واگر بر دردك وزنی ایکی درهم و بر حبّه اوله
ویا ایکی حبّه اولا جمیع صفات یرنده اوله قیمت
یدی یوز دینار در   واگر بو صفتلو در ایکی اوله

هر عقدی باشنه قیمت ادرلر پس اکر عقدک
وزنی درت مثقال و ربع مثقال اوله قیمتی اوتوز
دینار در و اکر عقدک وزنی درت بوچق
مثقال اوله قیمتی قرق دینار در و اکر عقدک
وزنی بوچق مثقال و ربع مثقال اوله قیمتی اللی
دینار در و اکر عقدک وزنی بش مثقال اوله
قیمتی التمش دینار در واکر عقدک وزنی بش بچق
مثقال اوله قیمتی سکسن دینار در واکر عقدک
وزنی بش بوچق مثقال و ربع مثقال اوله قیمتی
طقسان دینار در واکر عقدک وزنی آلتی مثقال
اوله قیمتنده اختلاف اتمشلردر بعضلر قتنده
یوز بش دینار در جمهور قتنده یوز اون دینار در
و بوا وزندن صکره قیمتی انجو حبلرنه و دانلرنه

کرره

اولور واون عقدکیم هر عقدی درت دانك اوله
قیمت سکز دیناردن ربع دینار اکسك اولور واون
عقدکیم هر عقدی بر مثقال وربع مثقال اوله
قیمتی اون بش دیناردر واون عقدکیم هر عقدی
بر بوچق مثقال اوله قیمت یکرمی دیناردر واون
عقدکیم هر عقدی اکی مثقال اوله قیمت اوتز
دیناردر واون عقدکیم هر عقد اوچ مثقال وربع
مثقال اوله قیمتی سکسن دیناردر واون عقدکیم
هر عقدی اوچ بوچق مثقال اوله قیمت طقسان
دیناردر واون عقدعقدکیم هر عقدی درت
مثقال اوله قیمت اکی یوز دیناردر واکر
بر عقده جمیع صفاتده بی نظیر اوله وهم مشتری
راغبا اوله اوچ یوز دینار کتورور واندن صکره

کوره بابت صدی عقدنه قیمت وضع ایدرلر واندن
صکره بر مثقاله ایرشنجه هر بر دانک وزننده ارتمغله
قیمتنک ربع اوزرنه ارترلر و بر مثقالدن اکی
مثقاله و ربع مثقاله دکن هر ربع وزننده ارتمغله
قیمتده بشر دینار ارتررلر واندن درت
مثقاله ایرشنجه هر ربع وزننده ارتمغله قیمتنده
اونر دینار ارترلر واندن صکره عقدی باشنه
قیمت ایدرلر واندن عقد التی مثقاله ایرشنجه
وزننده هر ربع ارتمغله بهاسنده اون دینار
ارترلر قچنکم جوهری بابت صدیدن اون عقدی
ایده کم هر عقد ثلث مثقال و بر قیراط اولا اکا
قیمت درت دینار وضع ایده و بو وضعدن صکره
اون عقد کم هر عقدی بوچق مثقال اوله قیمت بش

دینار

وزنلو انجو کسنه کورمشدر کلدز **خواجه** ایدر ابوریحان
ذکر اتدکی قیمت زمان قدیمده یدی و بو آیامده
انجویه اول بهای کسنه ویرمز بلکم بز ذکر اتدکمز
قیمتلرده دخی تغلل ومناقشه ایدرلر **تیفاشی** ایدر
مصر شام مکه عدن مسخرت هند جوهرلرنک
انجو بابنده اصللری وقاعده لری واردر اولکی
قاعده لری اولدر کم عقدک وزن درت مثقال
ارشنجه باسنه بها اتمزلر بلکه اوتز مناسب عقد
ایدرلر وهر اون عقده بر بها وضع ایدرلر
ودرت مثقالدن صنکره آلت مثقاله دکن
هر بری عقدی باشنه قیمت ایدرلر واندنصکره
عقده اعتبار اولمز دانسنه وحبه سنه کوره
اعتبار ایدرلر **ایکنجی** قاعده لری اولدر کم اول محلنه

عیبی اولن انجولری عیبسز انجولرك ثلثنه اولور

ابو ریحان جوهرنامه سنده ایدر عیبسز مدحرج

نجمی انجو قچنکم وزنی بر دانك اوله ایکی دینار

ویا اوچ دینار بهاسیدر واگر وزنی ایکی دانك

اولا بهاسی یکرمی ویا اوتوز دینار در واگر

وزنی بوچق مثقال اوله بهاسی یتمش دینار در

واگر وزنی بش دانك اوله بهاسی ایکی یوز دیناره

دکن اولور واندن صکره هر دانك وزننده ارتغله

بهاسنده یوز دینار آرتر **وهم** ایدر بر مثقال

عیبسز مدحرج نجمی بش یوز دیناره دکر

واگر ایکی بوچق مثقال اوله بیك دینار دن ایکی

بیك دیناره دکن دکر واگر اوچ مثقال اولا

اوچ بیك دیناره دکن دکر وبو وزندن ارتق

وزنلوا

بها ادرلر واكر وزن درت دنك اولا اوچ یوز
دیناره بها ادرلر هر بر دانكه اللی دینار اولور
واكر دانك وزن بوچق مثقال اولا اكی یوز دینا ره
بها ادرلر و بو قیاسه كوره قلانن رعایت ادرلر
و اسكی انجویی یكی انجودن ارتق بهایه الورلر
قچنكم صویی ثابت و پایدار اولا وجفت انجویه
اكی فردنجه بها ویررلر مكر كم در یتیم و یا در یتیمه
اولا اول وقتن اكا بها و نظیر اولمز وطاووسی
وشمعی وفقاعی انجولر كر وقلن انجولرك
وقلن انجولرك یرو بهاسنه اولورلر وعدسی وزیتونی
وزنادی انجولری قلن انجولرك بهاسنك عشرنه
الورلر وخصیصك ونخاسیه ودخی عیبلو لن انجولره
هیچ رغبت و بها اتمزلر و دلكنده و پاشكلنده

بهاسی اکی اولقدر اولور مثلا قچنکم دانك وزن
اکی بوچق دانك اولا بهاسی اوچ یوز درت دینار اولور
عقدی التی بك طقوز یوز قرق دینار اولور اکر
بو وزنلو دانك بش اولسندن بری اولوسی اوزره
ارتسه بهاسی اکی اولقدر اولور وبو بهاکم
ذکر اولندی غلطان وابدار وشفاف وعیبسز
دانلرك بهاسدر وقچنکم بو صفتلو انجو دانسنك
وزن بوچق مثقال اوله اول وقتن کیمسنه
اکا بها ادەمز بایع ومشتری ارادتلرنه کوره
الورلر صترلر وبعضلر الت سکز دیناره بها
ادرلر خواجه ایدر اکر دانك وزن بر مثقال
اولا جمیع صفاتی یرنده اولا بك دینار بها ادرلر
واکر دانك وزن بش دانك اولا بش یوز دیناره

بها ادرلر

عیب سز اولا بهاسی ذکر ایتدکمز لین اولر واندن
صکره بر دانکه ایرشنجه هر بر قیراط وزننده ارتمغله
بهاسی ایکی اولقدر اولر مثلا قچنکم عقدلک
دانکلری برر دنک ویرر قیراط اولا وبرر اربه
وثلث اربه اوله هر دانسنه اوتز سکز دینار
بها اولور عقدی بک اوچ یوز سکز دینار اولور
اکر عقدک دانکلری برر دانک واوچر قیراط
اولا هر دانسنه یتمش التی دینار بها ادرلر
عقدی ایکی بک یدی یوز اوتوز التی دینار اولر
واکر عقدک دانکلری اکشر دانک اولا هر دانسنه
یوز اللی ایکی دینار بها ادرلر عقدی اوچ بک درت
یوز یتمش ایکی دینار اولر واکی دنکدن اکی بوچق
دنکه ایرشنجه هر دانک ربع وزن اوزرنه ارتمغله

ومیانسنك ایوسنه یقین اولکن اوچر دینار بها ایدرلر
وتیلوسنه یقین اولان برر بوچق دینار بها ایدرلر
ویرمز دانه لرن بوچقر دینار بها ایدرلر عقدلك
وزن چکنکم اوچ مثقالدن ارته اول عقده
دانلرنه کوره بها ایدرلر اکر دانلر بوچقردنك
اوله وهم ایچنده عیب اولمیه هر دانسنه درت
دینار بها ایده لر عقدی یوز قرق دینار اولور واکر
دانلری اوچر قیراط اوله سکز دینار بها ایدرلر
عقدی ایکی یوز سکسن سکز دینار اولور اکر
عقدك دانلری برابردنك اولا هر دانسنه
اون سکز دینار بها ایدرلر عقدی بش یوز یتمش
التی دیناره اولور حاصل کلام جوهریلرك اصللری
وقاعده لری اولدر چکنکم انجو بوچق دنك اوله

اکا اون دینار بها ایدرلر هر دانسی ایکی دنک التونه
الورلر اگر عقدک وزنی ایکی مثقال اوله دانلرنک
هر اوچی بر دنک اولر ایکرمی دینار بها ایدرلر
هر اوچ دانسی ایکی دیناره کلور واگر عقدک وزنی
اوچ مثقال اوله دانلر بوچغر دنک اولر التمش
دینار بها ایدرلر هر دانسی بر دینار ودرت
دنک التونه اولر اگر عقدک وزنی التی مثقال
اوله دانلر برر دنک اولر قچنکم بو عقدک
دانلری کرکنجه ایو ودوز اوله یوز سکسن دیناردن
ایکی یوز قرق دیناره دکن بها ایدرلر هر دانسی
بش دیناره اولور اگر بونک کبی عقدک دانلری
دوز مناسب اولمیه بلکم ایولو یتلو اولا بس
انوک دانلرنک ایوسن دردر دیناره بها ایدرلر

ورغبتنه كوره صترلر لكن غالب اولدررکم
كومشه برابر صترلر از ارتوق ويا اكسك
ونثاري دخي وزنيله صترلر صدي نثارن اكي
زيره بهاسنه صترلر از ارتوق ويا اكسك وشصتي
نثارن اكي ويا اوج صدي بهاسنه صترلر ونيجاهي
نثارن اكي شصتي بهاسنه صترلر وجهلي نثارن
اكي نيجاهي بهاسنه صترلر از ارتوق ويا اكسك
وقتنه ورغبتنه ورنكنه صوينه كوره صترلر
اما عقد تحفنكم وزني بر مثقال اوله هر اوج
دانسي بوچق دنك اولور بغداد وشيراز ناحينك
جوهريلري اكا بش دينار التون بها ادرلر هر
دانسنك بهاسي بردك التون اولور واكر عقدك
وزني بربوچق مثقال اوله هر دانسي برقيراط اولور

اكااوز

صترلر زیرا جواهر آلن واکا رغبت کسترن
سلاطین وامرا وخواتین واکا بردرلر وبونلرك
طبیعتلری برقرار اوزره اولمز قچنکم جواهره
میل ورغبت ایدرلر بهالری کرکنجه آرتر وقچنکم
جواهره رغبت والتفات اتمزلر بهاسی کرکنجه
صنور وبوندن درکه ایدرلر جواهره قیمت وضع
اتمك اصلی وقاعدهسی یوقدر وبو ضعیف بو بابده
اشتدکم وبلدکم قیمتلری بوطریقله بیان اتسم
کرك هیچ تفاوت اتمیه واکر ادر اولسه
بعضسنی بعضنه نسبت ایدجك اول تفاوت اندن
معلوم اولر اوله ویا از ارتوق واکسك السه
جوهریلرك عادتی اولدرکم ریزه انجویی طرتوبله
صترلر صاییصمزلر وقتنه کوره ویوزنه

میانه انجو بهاسنه الورلر واون میانسنی دوت
کزین بهاسنه الورلر وبوندن درر عقد
اچنده قدما وصف ایندکلرین یکرمی دانه میانه
انجو اولسه اول عقد تمام بهاسنه صتلور
وبو ذکر اولنان تصرفلر ومناقشلر اول وقتین
اولرکیم عقد اوچ مثقالدر ویا اوچ مثقالدن
ارتق اوله واوچ مثقالدن اکسک اولن عقد
لرده بو قدر تصرف ومناقشه ایتمزلر وایدنجه دخی
منع وعیب ایدرلر **فصل هشتم** بو انجو ادلو جوهرک
انواعنک بهاسن وقیمتنی بیان ایدر خواجه
جوهرنامسنده ایدر جواهر قیمتی فلان متاعلر
قیمتی کبی بر حالده قرار اوزره قلمز هر ایامده
وهر شهرده وهر ولایتده دخی درلو الورلر

وبهاده مز خواجه جوهرنامسندن ایدر بودن
اولك قدیم زمانده جوهریلر عقدی اوتوز
التی داندن ایدرلردی ارتوق اکسك اتمزلردی
وبعض متاخرلر اوتز التی داندن اولان عقدك
التسن یونلمش صدف ادرلر زینت ایچون انی
قیمته طوتمزلر وقلن دانلرك اوننی ایو واوننی
میانه واوننی یتلو ادرلر شویلکیم اون یتلوسی
سکز میانه نك بهاسن کتورر واون میاسی
سکز کزیده نك بهاسن کتورر لیکن اون
ایو انجو برنه اون میانیه یقین انجو قترلر واون
میایه انجو برنه اون یتلویه یقین انجو قترلر
واون یتلو انجو برنه کرکنجه یتلو ویرمز انجوا
قترلر شویله کم اون دانه یتلو انجوسنی اکی دانه

مثقال اوله هر دانسی ایکی دنك اولور و بو وزن
عقدك منتهیسیدر بو وزندن زاید کلن
انجولری عقد ایتمزلر بلکیم مناسبین مناسبیله
جفت ایدب سقلرلر اکر برینه مناسب
اولمسه فرد فرد صقلرلر وفردلك انجوده قتی عیبدر
مکرکه وزنده بوچق مثقال ویا بر مثقال اوله
وهم جمیع صفاتده یرنده اوله اول وقتن فردلك
اکا مدح و هنر اولور نظیری و همتاسی یوقدر
دیمك اولور و بونك کبی فرده جوهریلر درّیتیم
درلر قلاده لرنك اورتسنده قورلر خصوصا
مدحرج و ابدار اوله اکر بو فرد اولان انجونك
وزنی اوچ مثقال اوله اکا درّیتیه درلر و بو درّیتیه
تجنکم جمیع صفاتنده کامل اوله هیچ کمسنه اکا قیمت

اگر عقد بابت جهلیدن اولا وزن بش بوچق
دنك وثلث قیراط اولور و بوذکر اولنان عقدکر
زمان قدیمده یوغ ایدی انجو بنهان صتلمسون دیو
احداث ایتدلر وقدیمده عقدی بر انجودن ادرلر
ایدکم اوتز التی دانسی بر مثقال اولوردی بو وزندن
اکسك عقد اتمزلر ایدی پس اگر عقدك وزنی
بر مثقال اوله هر اوچ دانسی بوچق دنك اولور واگر
عقدك وزنی ایکی مثقال اوله هر دانسی بر قیراط
وثلث قیراط اولور اگر عقدك وزنی درت بوچق
مثقال اولا هر دانسی اوچ قیراط اولور اگر عقدك
وزنی التی مثقال اوله هر دانسی بر دنك اولور
اگر عقدك وزنی طقوز مثقال اوله هر دانسی
بر بچوق دنك اولور اگر عقدك وزنی اون ایکی

ودخی بویکن عقدا تمزلر مناسبن مناسبنه قترلر
چفت چفت ادرلر سقلرلر واکر مناسب بولنمسه
آیرو آیرو اسقلر **فصل هفتم** عقدی وحاللرن بیان
ادر عقد بر انجو دیرسنه دیرلرکم اوتز التی داندن
دزلمش اولا پس بو عقدا کر **باب صدیدن** دزلسه
وزنی ایکی دنك وبر قیراط اولور اکا عقد وزنی
درلر وعقد صدی درلر واکر عقد **باب شصتی دن**
اولا وزنی بوچق مثقال واوچ قیراط وخمس قیراط
اولور واکرکیم **صدنیك** اریلرندن **وشصتینك**
اوفقلرندن عقد ادرلرسه بوچق مثقال اولور
شصتینك بویکلرندن ونجاهینك اوفقلرندن عقد
ادیجك وزنی درت دنك اولور غالبا اکر **عقد**
بابن نجاهیدن اولا وزنی درت بوچق دنك اولور

اکر

بر مثقالدر دمك اولور بوني دخي حكاك دلدكدن
صكره دكرمسن وصولوسن عقد ايچون الورلر
قلانن ايپه دزرلر نثار شصتی درلر واندن صكره
انجوي دردنجي غربال ايله قويرلر چلقرلر اشغه اننه
بابت پنجاهی درلر معناسي اشغه اننك اللي بر مثقال
دردمك الور. بوني دخي حكاك دلدكدن صكره
ايوسن عقد ايچون سچرلر قلانن ايپه دزرلر اكا
نثاري پنجاهي درلر واندن صكره بشنجي غربيله قويرلر
چلقرلر اشغه اننه بابت جهلی درلر معناسي اشغه
اننك قرق دانسي بر مثقال دردمك ولور وبوني
دخي حكاك دلدكدن صكره ايوسن عقد ايچون
سچوب قلانن ايپه دزرلر اكا نثار جهلی درلر
وبشنجي غربالدن كچميه نك عقده يرارن عقد ايدرلر

زماندن جویلری اوچ غربیل طتر لردی **اولکی** غربیلك
دلوکی کرکنجه طاردر انجو صدفدن چقدقده
بو غربیله قویرلر چلقترلر اشغه اننه **حب** درلر وزین
درلر او قلغندن دلنمز معاجین ایچون وکوز
اوتلری ایچون سقلرلر واندن صکره **اولکی** غربیلدن
کچمین انجولی ایکنجی غربیله قورلر اشاغه اینه
بابت صیدی درلر معناسی اشغه ایتلك یوزدانه‌سی
برمثقالدر دیمك اولور و بو بابت صدی حکاك
دلدکدن صولوسن و دکرمیسن عقد ایچون سجرلر
اولورلر قلانن ایپه دزب نثار ایدرلر اکا
نثار صیدی درلر واندن صکره ایکنجی غربیلدن کچمین
انجویی اوچنجی غربیله قویرلر چلقترلر اشغه اینه
بابت شصتی درلر معناسی اشغه اینك التمش دانه‌سی

برمثقال

ایدر بزدن قدیم زماندن دلوکی دار اولان انجو
مقبول و مرغوبدی و دلکی کیك اولان انجوی دلوکی
طار اولانك یاروبهاسنه الوب صترلردی ارتق
مرغوب دکلدی لیکن بو ایامده پادشاهلرمز و
بکلرمز ایکیسنك اراسنده فرق ایتمزلر بلکم کیك
دلکلو انجویه ارتق رغبت ایدرلر زیرا بو ایامده
اموزه و ترصیعه وخفتانلره برکدررلر کیك دلکلو
انجو برکتمکه اسان و محکم اولور لیکن ایله کرککیم
قتی کیك اولمیه و هم دلوکی دوز اوله اکری اولمیه
و انجونك اورتسنده اوله اکر دلك طار اولمیه
و یا یاننده اوله بهاسی ناقص اولور **فصل ششم**
انجونك اوقلغن و بویکلکن بیان ایدر **خواجه** تنسوق
نامه ادلو جوهرنامسنده ایدر بزدن اوك قدیم

نوعه مجدر درلر بو نوع انجونك يوزى چچك بوزمش
يوزه بكزر اما التنجى نوعه نيم رودر لر و بو نوعك
بر يانى يصى اولور بو صيعلره و يوزك قشلرينه مناسبدر
و بعضيلر ايدرلر عدسى بر انجودركم اوزرينه مرجمك
بكزر بر دخى انجو بيتشمش اوله و لوزى بر انجويه درلركم
اوزرينه بادامه بكزر بر دخى انجو بيتشمش اوله و شعير
بر انجويه درلركم اوزرينه آرپيه بكزر انجو
بيتشمشدر و فلكى بر انجويه درلركم اوزرينه كميه
بكزر بر انجو بيتشمشدر و مضرسى بر انجويه درلركيم
دش دش اولا حاذق حكاك بو ذكر اولنلرى مرداله
اصوله كتورر و بو ذكر اولان شكللرده ترنجيدن
صكره مرغوب و مقبول شكل يوقدر اما اولنسنلركه
انجونك دكلنه تعلق طونر خواجه جوهرنامه سنده

مفرطح دررلر ومتعد دررلر وقاعدو قوفلی دررلر
واول بر انجودركيم برطرفی انجه وبرطرفی شلغم كبی
يصی ودكرمی اوله يدنجی نوعه عدسی دررلر بو نوع
انجو بعينه شكلده مرجمكه بكزر سكزنجی نوعه نردی
دررلر بعينه نرده مهرسنه بكزر طقوزنجی نوعه مزبز دررلر
وكرداد درر بو بر انجودركم اورتسنده بغلنمش
قوشغه بكزر خط كورنور اونجی نوعه مركب دررلر
بو نوع بقنه ايكی انجو كورنور كيم بر بر يپشمش اوله
اون برنجی نوعه لوزی دررلر بعينه بادامه بكزر انجودر
اون ايكنجی نوعه شعيری دررلر بعينه اريه شكلنه
بكزر هيئتده اون اوچنجی نوعه فلكی دررلر بو نوع انجوا
بعينه كميه بكزر اون دردنجی نوعه مضرسی دررلر بو بر
انجودركم اوزرنه زايد نسنلر يپشمشدر اون بشنجی

وغلتان درلر بو بر دکرمی انجودر کیم دکرمیلکده
هیچ قصوری یوقدر بو هیئت و شکل انجوده کرکنجه
مرغوب اولور خصوصا وزنده بر دینار اوله ایکنجی
نوعه بیضی درلر وغلامی درلر و بو یمرده کبی اوزون
صغود کرمی انجودر جوهریلر قتنده معروفدر
مدحرجدن صکره مرغوب شکلدر خصوصا وزنی
بر مثقال اوله اول وقت لانظیر اولور اوچنجی نوعه
شلغمی درلر و بو شلغم شکلنده یصی و دکرمی انجودر
بیضدن صکره مرغوبدر دردنجی نوعه زیتونی درلر
بو بر انجودر کیم اورتسی یوغون و ایکی طرفی اینجه
اولا اینجلکده بر برینه برابر اوله اکر ایکی طرفی
برابر اولمیه اول وقتن آکا ترنجی درلر و بو شلغمیدن
صکره مقبول و مرغوبدر بشنجی نوعدد التنجی نوعه

مزطح

صوسز قوری انجودر رواجی رونقی قلممشدر
سکزنجی نوعه بی آب درلر و بو انجو حصی کبی طراوتی
یوقدر و بو ایکی نوع جمیع انواعک یرامزیدر ایوسنده
دخی فایده یوقدر **طقوزنجی** نوعه یوقلمون درلر
و بو انجودرکیم صوی برحال اوزره طورمز هربرقج
کونده دخی درلو کورنور بو نوعک صوی اکرچه
یرنده در لیکن ثابت اولمدوغیچون مرغوب دکلدر
اوننجی ذوالحالدر درلر و بو بر انجودرکیم صوی یرنده
اولا و ثابت و پایدار اولا لیکن اچنده بنک و نشان
اولا بو نوعه انجویه خالدار درلر مطلوب و مرغوب
اولمز **فصل پنجم** انجونک ایوسن و بتلوسن بیان
ادر شکل و هیئتی جهتندن و بو فصل اون التی نوع
اوزره در **اولکی** نوعه **عیون** درلر و مدحرج درلر

انجوابی نظیر اولور خصوصا قلان اوصافی یرنده
اوله ایکنجی نوعه شکرآب درلر صولو اطراوتلو
انجودر زرنکی صرولغه میل ایدر نتکیم اوجنجی تبنی درر
نوعه شکربام وزرداب درلر رنکی نبات رنکی
کبی صرویله قزلدن مرکبدر طراوتلوسی مرغوب
اولور دردنجی نوعه سرخاب درلر بو بر انجودر کیم
صوتیدن طونوق قزللق کورنور صرولغله بو نوع
شکربامدن آدنادر بشنجی نوعه سیزاب درلر
بو نوعه انجونک صوی ازیشل ایله صرودن
مرکب کورنور نتکیم شمعین یدی آلتنجی
نوعه سفیداز درلر بو انجونک صوی طونقلقدن
اق کله بکزر بو نوعه انجو سنزابدن ادنیدر
یدنجی نوعه خشکاب درلر بو بر اق

صوسز

اتمز خصوصا جوهری ولا و بو صو انجوده ثابت
و پایدار اولمغك سببی انجونك طاش قابنك قلکلغیدر
پس نقدر کیم انجونك طاش قبی قلك اولسه
صویی ثابترق اولور تیز هلاك اولمز هم طراوتلو
دونقلو اولور قابی قالك اولمین انجونك صوی ثابت
اولمز تیز هلاك اولور و بوندندر کیم جوهری صرولغه
میل ایدن انجویه آرتق رغبت ایده روز زیرا آغ
انجونك قبی یوفقه اولور و صرولغه میل ایدنك
قلك اولور و بو صو اگرچه ظاهرده همان رنکدر
لیکن حقیقتده رنك غیردر و اول نوع اوزره در
اولکی نوعه دُرّ خوشاب درلر بو نوع انجو آق
و نازك و شفاف و صافی و آبدار اولور و بر قطره
صویه بکزر اچنده آرتق تك بولنمز بو نوعه

یرندن اولسه ایکن مرغوب المز **سکزنجی** نوعه شمعی
درلر بیشلیه صرودن مرکبدر بو نوعه انجوا
قجنکیم صوی و قلان صفاتی یرندن اولسه فی الجمله
مرغوبدر **طقوزنجی** نوعه زیتونی درلر **اوننجی** نوعه
نحاسی درلر رنکی بقر رنکینه بکزر بو زیتوننک
و نحاسینک وحصّی نك اك ایوسندن و ابدارندن
فایده یوقدر خصوصا کیم یرامز اوله **فصل** چهارم
انجونک ایوسن و تیلوسن بیان ایدر صو جهتندن
جولجه جوهرنامسندن ایدر انجونک اصلی و ورلغی
صوی و ابدارلغیدر قلان صفاتی صوینه تابعدر
پس قجنکیم انجو صویندن کاملی اوله و قلان صفاتندن
ناقص اوله اول انجونک طالبی و خریداری چوغ اولور
و اکر حالی عکسنجه اولسه هیچ کمسنه اکا التفات

جوهریلر قتی رغبت ایدرلر زیرا کیم انجوسی کرکنجه
ابداردر اوجنجی نوعه وردی درلر رنکی کل رنکنه
بکزر صرو یله قزلدن مرکبدر بو نوع انجو ابدار
اولدغیچون جوهریلر قتنده مرغوبدر دردنجی نوعه
رصاصی درلر رنکی قلعی رنکنه بکزر بوکه دخی فی
الجمله رغبت ایدرلر بشنجی نوعه سیمابی درلر
رنکندن صوده لطافتدن بر قطره زیبویه بکزر
بو دخی مرغوبدر آلتنجی طاووسی درلر طاوس
رنکنه بکزر اغله یشلدر مرکبدر بقنه اچنده
قوس قزحه بکزر نسنلر کورنر بو نوعه انجو
اکرچه مدحرج شفاف اولدیغیچون مرغوبدر لیکن
صوبی یا بیاز اولمز یدنجی نوعه فقاعی درلر رنکی
قزل و طونقدر صوبی و سایر صفاتی نه دکلو

اولکی صنفك انجوسی یلدوز کبی آبدار و شفاف
و دکرمی اولور عیبی اولمز. بونك کبی انجویه جوهریلر
نجم درلر جمیع انجولرك کزیده سیدر خصوصا
وزنی بوچق دینار اوله **ایکنجی** صنفك انجوسی سود کبی
آق و آبدار و صافی اولور جوهریلر. بونك کبی انجویه
شیربام درلر قتلرنده کوکنجه مطلوب و مرغوبدر
اجنجی صنفك انجوسی براق انجودر کیم ایچنده رونق
و طراوت و آبدارلك یوقدر جوهریلر. بونك کبی
انجویه **خشکاب** درلر قتلرنده مقبول و مرغوب
دکلدر **دردنجی** صنفك انجوسی کرج کبی آق و صوسز
اولور بونك کبی انجویه جوهریلر **حصّی** درلر بغایت
یرمزدر **ایکنجی** نوعه تبنی درلر رنکی صمان رنکنه
بکزر یعنی رنکنده ازصرولق بولنور بو نوعه

جوهرلر

زمانه نك خواتینی تحصیلنه وجمعنه كركنجه راغب
درلر لیكن ایوسن تیلوسندن سچمكلرندن
بهاسندن عاجز اولورلر پس واجب اولدكم
ایوسن تیلوسندن سچه وزوهم بهالرن بیان
ایده وزكی تا كتابمز مطالعه قلنلر بو جوهری
وهم بهاسن بصیرتله بللر تقلیدایله الوب صتمیلر
وبو انجوادلو جوهرك ایوسن ییلوسندن دورت
وجهیله سچرلر رنكندن وصوندن وشكلندن
وبویكلكندن واو قلغندن سچرلر انشاء الله
هر برن برفصلده بیان ایده وز فصل سوم انجوا
دیدوكمز جوهرك ایولكن وتیلولغن بیان ایدر
رنك جهتندن بو فصل اون نوع اوزره در
اوّلكی نوع اقدر ونوع دورت صنف اوزره در

گرکسه دلنمش ویا دلنممش اوله جوهر مدحرج درلر وجوهر
فاده درلر وجوهر رطب درلر ولولو درلر ودر درلر
وحبه درلر لکن جوهریلر در بر انجویه درلر کیم
وزنی اکی درهمدن آرتوغ اوله اگرچه آرتوق
بر حبه ویا اکی حبه اوله وهم جمیع صفتلرنده
کامل اوله واگر وزنی اکی درهمدن اکسك
اوله اگر بر حبه اگر اکی حبه اول وقت اکا حبه
درلر قچنکم صفات یرنده اولا وکوچك دانلو
انجوکه کرك دلنمش اولسون ویا دلنممش لولوی دق
درلر ولولوی نظم درلر وحب بر آق انجو ایدوکم
اوقلغندن دلنمز خواجه جواهرنامه سنده ایدر
انجو آدلو جوهر اگرچه نفیس ولطیف شریف
جوهردر اکا برك واصاغرك مطلوبی ومرغوبیدر

زمانه

غواص دخی فی الحال بلسندکی یعنی دکزه دوکرلر
دکز ایچی اولجانورلره هیبتلو کورنز اولیردن
قچرلر غواصه کلمزلر غواص بو سببله کندو
اوزنی انلردن قورترر وهم اولجانورلر قره
طشدن قورقرلر اق طشدن قورقمزلر ایکچون در
غواص ایپه قره طش بغلر اق طاش بغلمز فصل دوم
انجو دیدکمز جوهرک ادلرن بیان ایدر جوهریلر
قتنکم جوهر دیسلر مقصودلری انجودر قلان جوهرلری
ادیله اوقورلر و بو جوهر ادلو انجویی کردلنمش السه
اکا جمان دولو وشدر درلر کرکسه اوق اولسون
کرکسه ایری اولسون واکر دلنمه مش اولسه اکا
در درلر وحب درلر وبیض درلر وبیضه درلر وتومه
درلر وحرزي درلر وحزده درلر وبویک دانلو انجولره

قیمتی کسلدی تنغاشی ایدر غوّاص صدفی دکزدن
چقرمق استسه بر اوزن برک ایپک اجنه اکی یوزلدن
قدر قارطش بغلر و اول ایپی بر اوزن صیرقیله
مقلّاغجندن اولورکیه بنز صدفی سزدکی یرلره
کدر اولصرقیله دکزدکی صدفلری آرر بولور
اندنصکره طشه بنز کندوزن طشله دکزه برعود
فی الحال دکز دبنه ایزنشانلدغی صدفلری اوراغه
بکزر کسجیکله کسر وهم دکزه بلسنه آغ کبی توبرلر
اندررکسلکی صدفلری اول توبره کره قویر ینه
ایپه یاپشور تعجیل اله طشره یه چقر و غوّاصلرک
بردرلو بغی اولور دکزه واردقلرنده اول بغی بیله
الوب طاکرلار دکزده ادمه قصد ایدیجی جانورلر
چوغ اولور قچنکم غوّاص کوررلر هلاکنه قصد ایدرلر

غواص

جنسندن بر کوکدر حضرت حق تعالی جل وعلا
انی صدف قورصغنده خلق ایدر نتکم دلر وبو
ذکر اولان صدف چوق یرلرده اولور ایوسی
عماندکزنده چقر واندن صکره خارک جزیره‌سنده
چقر صدفک انجوسی ایودر وخارک فارسه تعلق
یردر کشیله بحرین ارسنده دردر واندن صکره
سرندیب دکزندن چقن صدفک انجوسی ایودر
واندن صکره کیش بحرین دکزندن چقن ایودر
وحجاز ویمن وعدن وسحرب وقلزم دکزلرندن
چقن انجودر لطافت وطراوت وابدارلک ادنادر
ویاخود هیچ یوقدر خواجه نصیر جوهرنامه‌سنده
ایدر بو ایامده مصره یقین دکزده انجو کانی بولندی
واندن اولقدر انجو بولندیکیم جمیع ولایتده انجو

وابدار ولطیف ورایج اولور اكر وقتندن كچرسه‌لر
چورر خراب اولور هیچ رونق وابدارلك قلمز
واكر ایرشمه‌دن اكنسه رنكی ورونقی وصوبی اولمز
نتكیم یمش حالیدر **مسعودی** كتابنده ایدر نیسان اینده
صدف اولدوغی دكزلره حضرت الله جل وعلا
امریله بر لطیف یغمور ایز اول یغمور ایندوكی
حالده نقدركیم دكز دیبلرنده صدفلر اچانورلر
وارسه دكز یوزینه چقرلر اغزلرین اچرلر اول یغمور دن
نصیبلری اولدقچه قپوب یودرلر ینه دكز دیبنه
اینرلر قویتی یرلرده قرار ایدرلر قورصقلرندكی
نیسان صوبی یرلرنه وصدفی قبلین صوبه كوره تربیت
بولور انجو اولور **خواجه ناصر** طوسی تنسوق نامهٔ ایلخانی
ادلو كتابی جوهرنامه سنده ایدر انجو كمونك

جنسنده

وهم صدف قبلاین صو شفاف و صافی اولا کدورتدن
و عضوناتدن اچنده نسنه اولمیه ناچار صدفدن کی
انجو صافی و شفاف و دکرمی و ابدار اولور و اکر
صدف طورغی و صو دیدکمز لین اولمیه انجوسی دخی
وصف اتدکمز لین اولمز بلنیاس ایدر قتی دریک یرلرده
بولنان صدفلرک انجوسی طونق اولور زیرا کنشدن
اکا کرکنجه مدار ایرشمز و قتی یوفقه یرلرده بولنان
صدفلرک انجوسی صرو اولور زیرا کنش حرارتی
اکا قتی اثر ایدر و دریکلکده و یوفقه لقده معتدل
اولان یرلرک صدفلرنک انجوسی آبدار و شفاف و صافی
و لطیف اولور بلینوسک بو تدقیق و تحقیق قلن حکیملر
سوزنه مخالفدر ارسطالیس ایدر صدف قرصغندن
اغجدغی یمشه بکزر اکر وقتنده النسه صافی و شفاف

صونك یوزینه چقر اول لطیف رشحلر دكز صوینه قرشمدن
نصب اولدوغنجه قپوب یودرینه دكز دبنه اینر قوینی
یر كرده قرار ادر ایزق وقتلرده وقلان یللر
اسدكده وهوا استندكه یرندن حركت اتمز دكز
یوزنه چقمز واول قدر بو عمله مشغول اولور
قرصغندن تدریجله جمع اولان صو غلیظ اولمغه
بشلر اول وقتن دكز دبنه اینر اندكی یره صدفن
بركدر دخی هیچ حركت اتمز طوردوغی یرده بتمش اغجه
بكزر اولور و قورصغندن جمع اولان صولر اول
وقتن ترتبیت بولورلر طوردوغی یره كون قتی بغلنرلر
انجو اولورلر و بوندندر كیم انجو صوغان كبی قت
قت اولور قت قت اولمین انجو اولمز دوزمه اولور
پس اكر صدف طوردوغی یردریك و دوزواری اولا

باب اول انجو دیدکمز جوهرك احوالن بیان ادر
بو باب اون فصل اوزره در **فصل اول** انجو دیدوکمز
جوهر ندن اولدوغن ونیرده اولدوغن ونه طریقله
بزه ایرشدوکن بیان ادر **یونان** حکیملرندن بلیناس
وارسطاطالیس ایدرلر بعض یرلرده دکز دبلرنك
ارسطوروس ادلو بر جانور در حرکت اتمز اول
جانور ایکی صدفدن مرکبدر صدفلرینك
بری زیاده ات بیتشمشدر قلن کوبك وصووقن
بکی نسنلردن طولمشدر قیش کونلرنده صبح وشام
وقتلرنده شمال یللری قتی اسدوکنده دکیز یوزی
طلازلو اولور اول طلازلر برینه طوقشمقدن
دکز صونیده لطیف رشحه لر نازك هوایه قریشور
بو جانور اول وقتن دکز دبندن حرکت ایدوب

اون اجنجی باب ـــــ جذع احوالن بیان ادر
اون دردنجی باب ـــــ مقناطیس احوالن بیان ادر
اون بشنجی باب ـــــ سنباذج احوالن بیان ادر
اون التنجی باب ـــــ دهنه احوالن بیان ادر
اون یدنجی باب ـــــ لاجورد احوالن بیان ادر
اون سکزنجی باب ـــــ مرجان احوالن بیان ادر
اون طقزنجی باب ـــــ شبه احوالن بیان ادر
یکرمنجی باب ـــــ جمشت احوالن بیان ادر
یکرمی برنجی باب ـــــ خماهان احوالن بیان ادر
یکرمی اکنجی باب ـــــ یشم احوالن بیان ایدر
یکرمی اوچنجی باب ـــــ یصب احوالن بیان ایدر
یکرمی دردنجی باب ـــــ بلور احوالن بیان ایدر
یکرمی بشنجی باب ـــــ منا و چینی احوالن بیان ادر

اعلاء همّت واقصاء امنیّته ایرشدرسن آمین یا مجیب
السّائلین اوّلکی باب — انجو احوالن بیان ایدر
ایکنجی باب — یاقوت احوالن بیان ایدر
اوچنجی باب — زمرّد احوالن بیان ایدر
دردنجی باب — زبرجد احوالن بیان ایدر
بشنجی باب — بلخش احوالن بیان ایدر
التنجی باب — بنفش احوالن بیان ایدر
یدنجی باب — بجادی احوالن بیان ایدر
سکزنجی باب — الماس احوالن بیان ایدر
طقوزنجی باب — عین الهر احوالن بیان ایدر
اوننجی باب — بازهر احوالن بیان ایدر
اون برنجی باب — پیروزه احوالن بیان ایدر
اون ایکنجی باب — عقیق احوالن بیان ایدر

مرادی قودم و آن حضرت سلیمان اهل اسلاموك
خزینهٔ معموره سنه موریجه وار تحفهٔ ما حضر پیش
کش کتوردوم و اگرچه خزینهٔ معمورهٔ فنون علمندن
رساله هدیه ایلتمك زیرهٔ کرمانه و خرمای بصریه
ایلتمك کبیدر لیکن چون مقصود بیان عجز و عرض
حال و اثبات دعاگویلغدر اول شهریار مخدومدکلدن
امیددر کیم حیز قبولده واقع اوله و انفاس عیسوی
برله حیات جاودان بغشلیوب سلیمان وار ما لی
لا اری الهدهدی ایله حالمی تفقد ایده تا تاجدار
اولام و سعادت دو جهانی بولم مصرع
این کار دولتست کنون تا کرا رسد ● ایزد تعالی و تقدس
همیشه یریوزن بو پادشاه عالم و عادلك دولتی و رفعتی
برله آراسته و پیراسته طوتسون و دین و دنیاده

اعلاه

بابكان حكمندر ایدر عیش ونشاط فرح ملكلره ملك
سز میسر اولمز وملك جریسز اولمز وجری مالله جمع
اولور ومال عمارتله وعمارت عدل وسیاستله
اولور ملك سرمایه‌سی مالدر ومالك خلاصه‌سی
وپادشاهلره كركلوسی نفیس جواهردر حاجت وقتنده
كركنجه معاوندر طورمغله چوریمز وخراب اولمز
پس من فقیر وحقیر دخی بو فنك معتبر كتابلریندن
وخاطرمده اولان مسموعاتدن فواید ولطایف جمع
ایتدوم یكرمی بش باب اوزرینه یازدوم وهر بابی
بر جوهره مخصوص ایتدم واول باب اچندكی ندن
اولدوغن ونته اولدوغن ونیرده اولدوغن وآبوسن
وتیلوسن وخاصیتین وفایده‌سن وقیمتن وجلاسن
ودوزمسن وصقلمه‌سن بیان ایتدوم ادن تحفه

كتابدن

وحسناتی پادشاه مجاهدك وانالرینك وددە
لرینك دیوانندە درر و بوندن درر جمیع اهل بلاد
اسلام دولتنك دوامی و عمرنك ازدیادی دعاسنه
مشغول دررلر خصوصا من داعی مخلص كه محمد بن
محمود شروانیم اناء اللیل واطراف النهار صلوة
خمسه اخلاصله آلكوررب دعاسنه مشغول
اولرم وحضرت اللهدن جل وعلا عمرنك ازدیادن
و دولتنك دوامن استرم زیرا اسكیدن موروث
دعاجسیم ونعمتیله بسلنمش خدمتكاریم حالیا
بو بارگاه كیوان رفعتك خاص دعاجیلرندن اولدوغم
بلدورم دیو خزینه معموریه فواید علمندن بر رساله
هدیه ایلتمك ایچون هرچند فكر اتدم جواهر علمندن
پادشاهلره انسب نسنه كورمدم نتكم اردەشیر

بابكان

ایلمشدر کیجه و کوندز همتی کفرک هدمنه و اعلاء
کلمهٔ حقه مصروفدر و آفتاب ملتی احمدی رای و تدبیر
محمدیدن ماه رایت فر دولتی برله ارزنجان قپوسندن
انکروس قپوسنه دکن تابنده و درفشان اولمشدر
و اوزیرلرده کیم کچن پادشاهلر ایامنده باری تعالی
جل و علا یرامز و ناسزا سویلرلریدی بحمد الله
بو شهریار جوان بختک ایام دولتنده عبادت ایدوب
قرآن عظیم تلاوت ایدرلر و بتکده لر مساجد و
منابر اولمشدر و هر ییل دار حربدن بلاد اسلامه
اللی بیک ارتوق کافر و کافره اسیر کتورلر مسلمان
اولورلر و انلردن دامن قیامته دکن مؤمن و مؤمنه
وجوده کلور حضرت اللهک الوهیتنه معترف اولوب
عبادتنه مشغول اولورلر بو جمیع مذکوراتک مثوباتی

و جبابره و فراعنه پادشاهلر امرنه مطیع و منقاد
اولمغه روزگارلرنه شرف و سعادت بیلورلر
و طغرای شاهنشاهنی هر احد کندوزنه فرض عین
کورورلر و خلق عالم ظل رأفتنده و کنف حمایتنده
فارغ البال و مرفه الحال دولتنك دوام دعاسنه
و حضرت حقك جل و علا عبادتنه مشغولدرلر
پس حمد بیکران و شکر بی پایان ذات پاك
حضرت باریه کیم جل ذکره حضرت کیوان رفعت انوش
روان معدلتك عدل و دولت و سعادت و خلق الله
اوزره مرحمت و شفقتی کوندن کونه ترقیده و تزایده
در و شریعت موافق اولان آبا و اجدادنك رسومن
کندوزنه شعار و دثار ایلمشدر و مبارك وجودن
وجود نصرت اسلامنه و خلق اللهك مصالحنه وقف

ایلمشلر

الصادع بامر الله القایم بحجة الله الغازی المجاهد
المرابط فی سبیل الله سلطان الخلق برهان الحق ابو النصر
سلطان ابن سلطان سلطان مراد بن سلطان محمد
بن بایزید بن مراد بن اورخان بن عثمان اعز الله انصاره
اوزرنه اولسونکه آل عثمانک زبده سی و کزیده سی
درخطهٔ اسلامی جمالنک عدلی و رافتی برله و جلالنک
هیبتی و سیاستی برله آراسته و پیراسته قلدی
و احسانی جناحن عالم و عالمیلر اوزرنه بسط ایتدی
و پادشاهلک مآثر و مفاخر و جهاندارلک عادات
و رسوم مطلع نماده و عنفوان شبابنده ارثیله و قلیجیله
اولحدله احراز ایتدکم پاذشانه عزیمت قنوق طرفه
توجه ایتسه ظفر رایتی و نصرت لواسی اکا تلقی و
استقبال ایتمکی کندوزنه واجب و لازم کورر

اولسلر کرکدر مختوم ختامه مسك ونبیکم
پیغامبر صلی الله علیه وسلم اصحاب واحبابیله
حق یولنه دوشرلردی آل عثمان دخی خدم وحشمیله
حق رضاسیچون کفرك قمعنه توجه ایتمشلردر
وصیت اسلامی اقطار عالمه ایرشدرمشلردر
وقلجلرینك خوفندن کافرلر بتلریله خور ونکونسار
اولمشلردر وملاحده وزنادقه وقرامطه
خذلهم الله سهملرینك سهمندن محو ونا پیدا
اولمشلردر لانتم اشد رهبة فی صدورهم
من الله ذلك بانهم قوم لا یفقهون خصوصا
آل عثمانك خلاصه‌سی وزبده‌سی پادشاه عالم و
عادل واعظم مالك رقاب الامم خلیفة الله فی
العالم حامی بلاد الله ناصر اولیاء قاهر اعداء الله

الخادم

للناس اتفاقله قمع ایتدیلر بریوزن شرکدن وخباثتدن
پاك ایتدیلر ملت حنیفی اقطار واکناف عالمه ارشدر
دیلرحق مرکزنده برلندردیلر وخلفاء راشدین
اوزرنه اولسونکه اصحابنه تابع وخیر بشره
اقارب وعشایردرلر وسلاطین اسلام اوزرنه
اولسونکه ظل الله درلر عالمك صلاحنه وفساده
مداردرلر انلرك اطاعتی الله اطاعتی کبی هر احده
واجب ولازمدر یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله
واطیعوا الرسول واولی الامر منکم خصوصا عثمان
اوغلنلری اوزرنه اولسونکه جمیع سلاطین اسلامك
خلاصه سی وزبده سیدرلر نتکیم حضرت رسول الله
صلی الله علیه وسلم جمیع رسلك اخری وختمیدر
آل عثمان دخی جمیع سلاطین اسلامك اخری وختمی

اسمان حق و آفتاب صدق سید مرسلین و امام المتقین
وخاتم نبیین و قاید غر محجلین محمد بن عبد المطلب
بن هاشم بن عبد المناف اوزره اولسونکه
صفت نبوتده اطراده انبیا وجودنك طفیلی درلر
ومحفل الوهیتده درت رسل نظر حمایتنه وکمال
عنایتنه محتاج درلر وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین وقدم آخرنی زمرۀ اولین فرقتنه قودیکه
نحن الآخرون السابقون وکفر سراپردهلرین خراب
و ویران ایتدیکیمن الزام حجت و اقامت بینت عقلی
وحسی وطمع و رؤیت وحرص وخوف دوزخ وعذاب
وبعض کفرۀ فجرۀ متمردهنك کردننی جهاد کمند
برله بغلیب اسیر ایتمکله وآل واصحاب اوزرنه اولسونکه
خیر آل وخیر اصحاب درلر کنتم خیر امة اخرجت

والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره پادشاهی که
لیل ظلماده بلورنتدکن مار و ماهی و مور و قعر
بحر عالمده اولان رازضمایر قتنده مسطور یوقدر
کاینات علمنه مستور لا يسئل عما يفعل وهم
يسئلون کیمن سعادتله قلدی ممنون کیمنه
شقاوت اتدی و لدی مغبون یوقدر بوندن چرا وان
چون يعلم خائنة الاعين وما تخفی الصدور
وصلوات ناميات وتحيات زاكيات قطرات امطار
وبحار واوراق اشجار ورمال بر وبحار وسوالف
ایام ولیالی ونهار عددلرنجه انبياء مرسل
وکتاب منزل وزره اولسونکم صحن عالمی کفرک
جهلندن وضلالتندن پاک اتدیلر و علم معرفت
نوریله جهانی مزین ومنور قلدیلر خصوصا

بسم الله الرحمن الرحیم

ستایش بی سپاس ۞ وسپاس بی قیاس ۞ اول حضرته
جل ذکره ۞ که ستایشه شایسته وسپاسه ۞
سزاوار وجدیر ۞ له الملك وله الحمد وهو علی
کل شيء قدیر ۞ ذاتی درمعالم اسما ۞ و
مظهر اشیا اشیایه ۞ جنبر صفاتی وقت مکاندن ۞
منزه ومبرا مکان زمان ۞ حکمنه اسیر وجودنه
یوقدر ۞ شبیه ومانند ونظیر ۞ لیس کمثله
شيء وهو السمیع العلیم ۞ جلالنه واحدانیت ولی
کلدی ۞ سمات جمالنی فردانیت اله قلدی ۞ صفات
تقدیر قبضه سنده اسیر ومسخر رقاب مکونات ۞

[illegible]

1

٨.

2577

قد وقف هذه النسخة الجليلة سلطاننا الأعظم والخاقان المعظم
مالك البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين السلطان ابن السلطان السلطان الغازي محمود
خان وقفا صحيحا شرعيا لمن طالع واستكمل العافية ليعلم فوائده الساطعة فيضاعف
أجور واقفه وأنا حرره الفقير أحمد شيخ زاده المفتش بأوقاف

الحرمين الشريفين غفر لهما

CD
17701

عدد كتاب اولسیکن ٢١٣
كتاب تحفه مرادی فی طب نسخه ١٢

آياصوفيه
٢٥٧٧